

2013. nyár

THE SZARVAS TIMES

100% ORIGINAL LAUDER-JOINT SUMMER CAMP SPIRIT שש

**ZSIDÓK
A VILÁG KÖRÜL**

DOBRO UTRO SOFIA!

NEGEV MELLÉKLETTEL!

**ZSIDÓ ÚTIKALAUZ
STOPPOSOKNAK**

AZ ÉLET, AZ UNIVERZUM, MEG SZARVAS

**SZARVAS, LEICESTER,
UTCAI RENDŐRÖK**

SZOSZÓ A LEICESTERI VÁROSI ÉLETRŐL

**SOROZAT-, FILM- ÉS
SZÍNHÁZI AJÁNLÓ**

DOLGOK, AMIKET ÉRDEMES MEGNÉZNE

SZÜLŐK

MIÉRT SZERETEM,

ÉS SZARVAS

HOGY A GYEREKEM SZARVASRA JÁR?

**DUPLA
SZÁM
44
OLDALON!**

Fontos
információk a
leggyorsabban
twitter
szarvascamp

Minden nap
Szarvas!

facebook

szarvas int'l
jewish
youth camp

BEKÖSZÖNTŐ

Szia! Örülünk, hogy (újra) itt vagy velünk! Már vagy ezer éve... vagyis pontosan 6 hónapja.

Gondolom észrevetted, hogy a szokottnál kicsit vastagabb ez a szám. Ez annak köszönhető, hogy a januárban összeállt szorgos csipetcsapat új ötletekkel rukkolt elő és eddig soha nem látott mennyiségű cikkel árasztotta el a szerkesztőket, amiért mi nagyon hálásak vagyunk. A cikkek válogatása nem volt egyszerű feladat, kevés dolgot hagyunk az öszre és talán így született meg a mostani Szarvas „XXL” Times.

A lapszámban rengeteg új témát vagy ötletet találhatsz. Ilyenek például a madrichok saját tapasztalatára épülő étterem ajánló vagy a reggeli öltözködést elősegítő és inspiráló Street Fashion. Visszatérő (pél-

dául a madrich fotóképregény és a negeveseknek szóló melléklet) és természetesen a jól megszokott rovatok sem maradhattak ki; kis ízelítőt olvashattok a 2013-as nyári témából, Szoszó tudósít az álmos Angliai városkából, Leicesterből, Paszti egy januári találkozásról számol be, illetve Sasha is mesél nektek.

Alig hisszük el, hogy pillanatokon belül elindul a szarvasi szezon. Tudad, hogy idén ismét 0-tól 99 éves korig mindenki megfordul majd nálunk három hónap alatt? Ha még nem jelentkeztél a nyárra, akkor még gyorsan megteheted! De siess, mert rohamosan fogynak a helyek!

Reméljük, találkozunk nyáron, addig is, közben is, utána is kövess minket a Facebookon: Szarvas Int'l Jewish Youth Camp.

Hanna és Jutka

THE SZARVAS TIMES

Since 1997

JICHÁK ROTH (1946–2010)

XVII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM, 2013. NYÁR

A SZARVASI NEMZETKÖZI ZSIDÓ IFJÚSÁGI TÁBOR LAPJA. MEGJELENIK, AMIKOR ELKÉSZÜL. MINDEZT A JDC MAGYARORSZÁG TÁMOGATÁSÁVAL TESZI.

FELELŐS SZERKESZTŐK

LÜBECK JUTKA és MIKES HANNA

FELELŐS KIADÓ

FRIEDMAN ALEXANDER (SASHA)

MUNKATÁRSÁK

BALIGA ANDRÁS • BALIGA JUDIT • BARNA LILI • BUTTÁS LEVENTE • CSÁSZÁR LIZA • CSERNUS FANNI • FRITZ ZSUZSA (FRICI) • HEGEDŰS ARNO (LELE) • HERENDI ESZTER • HÓDOS ÁDÁM • KELEMEN ÁGI • KISVÁRI KINGA • KÖKÉNY TAMÁS • KOSZTOPULOSZ SZOKRATESZ (SZOSZÓ) • KOSZTOPULU ESZTER • MÜLLER REBEKA • DR. PASZTERNÁK ANDRÁS P.H.D. (PASZTI) • STEINER NOÉMI • SZABÓ SÁRI • DR. VARGA NORBERT

LAPTERV ÉS TÖRDELÉS

BUTTÁS LEVENTE (A BRINGÁSCSÁVÓ)

KORREKTOR

BARNA LILI

FOTÓ

FRIEDMAN ALEXANDER • LIGETI DÁVID • LÜBECK JUTKA • MAYER ANDRÁS • NAGY „JONSI” GERGŐ • SZABÓ ZOLTÁN

NYOMÁS

ORNAMENTUM KFT., FELELŐS VEZETŐ: FÉNYES ISTVÁN

LEVELEZÉSI CÍM

BÁLINT HÁZ, 1065 BUDAPEST, RÉVAY UTCA 16. (A BORÍTÉKRA ÍRD RÁ: SZARVAS TIMES)

E-MAIL: SZARVASTIMES@SZARVASTABOR.HU

PDF ARCHÍVUM, KÉPEK, VIDEÓK, INFORMÁCIÓK: SZARVASTABOR.HU

FACEBOOK: SZARVAS INT'L JEWISH YOUTH CAMP

TWITTER: SZARVASCAMP

MEG NEM RENDELT KÉZIRATOKAT IS ÖRÖMMEL FOGADUNK.

A LAP ELKÉSZÜLTÉT SOKBAN SEGÍTETTE A TILOS RÁDÍÓ (90,3 MHz) HALLGATÁSA.

TARTALOM

THE SZARVAS TIMES

ברונים הבאים

Beköszöntő 3.

INTERJÚ

A tábvez a nyárról 4.

A rég nem látott Dr. Norbi 5.

ZSIDÓK A VILÁG KÖRÜL

A szombati olajsajtólók története: az indiai zsidók 7.

MÁS-VILÁG

Szarvas, Leicester, karhatalom 8.

COME/UNITY

Zsidó útikalauz stopposoknak 10.

Szülők és Szarvas 10.

Leléceltünk... 11.

TETT – Te Tudsz Tenni 12.

Az achvai temetőben 13.

Korcsoport-teszt 14.

Fotóképregény: A közös étkezések örömeiről 15.

A DOLGOZÓ NÉP

Dobro utro Sofia! 16.

A februári képzéshétvége 17.

TARBUT

Sorozatajánló 18.

Filmajánló 19.

Színházi ajánló 20.

Szarvas fashion 21.

Agytorna – Rejtvények 22.

A Limmud 23.

A VÁROSI HARCOS

Négy évszak, két kerék – 2. rész 25.

A TÜRELEM ERÉNYE

Bűnbakik 3: hogyan lehet mérni az előítéletet? 28.

ÉLET-MÓD

Horoszkóp 28.

Étteremajánló 29.

NEGEV MELLÉKLET

Rejtvények, feladatok, kifestők 30.

Fordíts!

THE SZARVASI TIKKUN OLÁM

KÉZ & MŰVESSÉG

Hasznos kézműves ötletek 2.

GONDOLKODÓ

Tikkun olám a mindennapokban 4.

Tikkun olám a kabbalában 5.

– Letye – petye – lepetye! – 6.

A zsidóság, mint gyakorlati életforma 7.

Miből lesz a micva... a mágikus 613-as szám 8.

A micva gondolköre és a háláchá fejlődése 9.

COME/UNITY

Zöld az erdő és David melech Israel egyszerre! 10.

Zöld szemmel, avagy mit tudok én tenni? 11.

VILÁG ÉS IRODALOM

Ismeretlen ismerősök – 2. rész 12.

Könyvajánló 13.

A tábvez a nyárról

Hamarosan kezdődik az idei nyári szezon, a madrichok és korcsoportvezetők június végén már mennek előkészíteni a tábor, és július 7-én elstartol az ide év első turnusa! Ki mástól kaphatnánk naprakész információkat, mint a tábor vezetőjétől, Friedman Sashától.

Szarvas Times: Mi az idei menetrend?

Sasha: Három turnus, két családi tábor, két táborozás a szépkorúaknak, nemzetközi alumni (véndiák) tábor és sok év után újra Szarvasra, vagyis hazaköltözik a Machol Hungaria tánc tábor. Mindezekkel együtt június elejétől szeptember 1-ig tart majd a szezon. Bizonyos országok helyei már februárban megteltek, jönnek majd táborozóink Kínából és az Egyesült Királyságból; az egyhetes turnus népszerűsége a többszörösére nőtt, de még sorolhatnám. És külön szeretném kiemelni azt, hogy lesz egy esküvőnk is a szezon elején – az első „szarvasi” esküvő Szarvason – két korcsoportvezetőnk házassodik.

SzT: Olcsóbb lett a nyári táborozás. Így terveztétek?

S: Egy korábbi Szarvas Times-ban azt állítottam, hogy nem cél a csökkentés. Azt hiszem továbbra is azt kell mondanom, hogy nem cél a

részvételi díj csökkentése, de idén ez egy lehetőség volt és éltünk vele. Az élet tele van meglepetésekkel – a támogatók jönnek és mennek. Most jöttek. Remélem, hogy még többen jönnek majd. Lehetőleg a résztvevő országokból, leginkább Magyarországról. Az első jelei már megvannak...

SzT: ...például?

S: Például egy nagyon segítőkész család mögénk állt azaz, hogy a zöldség – gyümölcs területén rendelkeznek elég tapasztalattal és kapcsolattal, hogy – úgymond – elősegítsék a mi gazdasági és minőségi fejlődésünket. A támogatás szó hallatán sokan megrendülnek, és azt hiszik, hogy pénzt „kéregetünk”. Nem. Természetesen a pénz a legegyszerűbb adományozási forma, mert azt szabadon tudjuk elkölteni, akár buszos utazásra, akár a teniszütő megvásárlására, de amint korábban is említettem, akik megtehetik, vegyenek át terheket tőlünk akár a saját

maguk, vagy cégük tudásával, termékeivel, vagy akár kapcsolataival. Így jött össze a fent említett kapcsolat is. Egyszerű és nagyszerű. Szerencsére egyre több az olyan szülő a háttérben, aki érti Szarvas fontosságát és hajlandó akár pár ezer forinttal – vagy egy nagyobb adománnyal – a tábor mögé állni. És sajnos olyan eset is találkozottam, amelyben a gondolkodásmód nem igazán volt megértő vagy segítőkész.

SzT: Ez a történet megosztható?

S: Röviden: az első napi kedvezmény körül alakult ki közöttünk nézeteltérés. Nem nevezném vitának, mert ott érvek találkoznak, de ez a beszélgetés igen egyoldalú, rosszindulatú és agresszív volt. A szülő félreértelmezte az összes kommunikációs csatornán elhangzott feltételeket és a – valóban félreérthető – visszajelző levélre hivatkozva egy másik napon fizette be a „teljes” összeget, az

53.000 Forintot. Ezek után különböző – már-már jogi – fenyegetésekkel követelte vissza a 7.000 Forint különbözötet. Érti ezt valaki?

SzT: Idén is lehet kedvezményt kérni?

S: Természetesen. Annak ellenére, hogy 5000 Forinttal olcsóbb lett a táborozás, még így is nehézséget jelent vagy jelenthet sok családnak az összeg kifizetése. Mindenkit bátorítok arra, hogy amennyiben nem menne az önerőből történő kifizetése a táboroztatásnak, forduljon bátran a Jaffe Családsegítő Szolgálathoz (www.jaffe.hu – a szerk.)! Anyagi okok miatt senki se maradjon otthon!

SzT: Érdekességek? Meglepetések?

S: Ezek nélkül nincs nyár! Na és persze attól meglepetések, hogy csak a helyszínen, a programok közben derülnek majd ki! Jelentkezzetek, táborozzatok, vagy figyeljétek a beszámolókat a nyár után! ;)

A rég nem látott Dr. Norbi

Chanich, madrich, korcs, orvos. És a legtöbbször narancs-sárgában kolbászol, bárhol is futsz vele össze. Régi szarvasi arcokat bemutató sorozatunk mostani alanya sok embernek ismerős lesz, hiszen Dr. med. Varga Norbert úr oly sok éven át a szarvasi tábor útjait róttta, illetve focikapuinak hálóját szaggatta. Az idei, első alumni sítáborban pedig már hivatásos orvosként vett részt. Stábunk arról faggatta, hogy mit, hol, miért.

Szarvas Times: Mettől meddig voltál szarvasos?

Varga Norbi: Én abszolúte végigjártam a ranglétrát, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy először negevesként, 1991-ben jártam Szarvason, majd két alkalommal galilosként, két alkalommal golánosként, és végül két alkalommal hermonosként toltam a chanichok talicskáját. Aztán 2000-ben madrich lettem, melyet további 4 éven keresztül űztem, ez idő alatt voltam negeves, galilos és golános madrich is. Végül 2004-ben nőttem ki magam korcsoportvezetővé és kerültem bele a nemzetközi unithead csapatba. Korcsoportvezetőként már csak galilit és golánt koordináltam, és végül 2007-ben áldozott le a napom, ez volt az utolsó és talán a legjobban sikerült évem.

SzT: Mit élveztél a legjobban: chanichnak, madrichnak vagy korcsoportvezetőnek lenni?

VN: Én mind a hármat nagyon élveztem, mert mindegyikben megvolt az a különleges plusz, ami felejtetlenné tette a nyaraimat. Chanichként imádtam, hogy az évközi formális, kötött dolgok közül kiszabadulva végre egy teljesen más és főleg szabad, inergazdag világba keveredhettem. Az év közben felgyülemlett hatalmas mennyiségű energiámat végre minden szinten kiélhettem: sportban, intellektuális programokban, identitásfejlődésben, játékokban, barátokban. Igazándiból az ezekben az években szerzett barátaimból

áll jelenlegi baráti köröm is. Madrichként mindig örömmel töltött el, hogy a saját tudásomat egy csoportnak adhattam át, képezhettem őket, és végül 12 nap alatt egy 15 fős, egymásnak teljesen vadidegen gyerekhordából egy igazi csoportot csinálhattam. Sikernek mindig azt tartottam, amikor a nyári élmények felidézésére még hónapokon keresztül találkoztam az adott csapattal, és sikerült olyan barátságot, kapcsolatokat elősegítenem, melyek nélkül nem jöhettek volna létre. A korcsoportvezetésben nagyon szerettem, hogy 100-200 ember munkáját, szórakozását kell professzionálisan megszerveznem, ugyanakkor közben mindig oda kellett figyelni, hogy a személyes kapcsolatokat se hanyagoljam el. Emellett nagyon szerettem a korcsoportvezetői funkcióval járó madrichképzést, mert az egyik legfontosabbnak tartottam – és jelenleg is tartom – a tapasztalati alapú oktatást.

SzT: Mi jut eszedbe most elsőre, ha azt mondom, hogy: a legszebb szarvasi emlék?

VN: A legszebb szarvasi emlékem egyben a legvidámabb is. Golános madrichként egy kifejezetten jól összeválogatott csoportot sikerült vezetnem. A chanichjaim életvidámak, pörgősek és kifejezetten értelmesek voltak. Egy táborszintű programra készültünk, mely igazándiból egy talent show volt. A csapatomat kettéválasztottuk. A madrichtársamat elküldtem, hogy tanítson be valamilyen

szokásos táncot. Én fogtam a többieket és elmentünk a Beit David mögé és kitaláltuk, hogy mi lenne, ha csinálnánk egy olyan előadást, ahol a jelenetben egy tornabemutatót tervezünk, folyamatosan egymásra esve és egymáson esleve szenvedünk a színpadon addig, amíg már nekünk is kínos. A próba maga valahogy olyan önfeledt nevetésbe torkollott, hogy órákig nem tudtuk abbahagyni, természetesen még a válogatón kiestünk, de az a pár óra felkészülés nekem is, meg a csapatomnak is örökre meghatározó, igazi szarvasos élmény volt.

SzT: Voltál madrich valamelyik szervezetben?

VN: Szarvas mellett a másik nagy ifjúkori szerelmem a Somer volt. Ide 1995-ben egy nagyon jól sikerült szarvasi táborozás után keveredtem le. Itt is szintén kijártam a ranglétrát, és Szarvashoz hasonlóan, 2007-ben nagy szomorúságomra végleg otthagytam. Mondjuk „aki egyszer someres az mindig someres”.

SzT: Mivel foglalkozol most?

VN: Már elég hamar tudtam, hogy én orvos akarok lenni, és ezt a gyerekkori álmomat valóra is váltottam. Természetesen azok után,

hogy több mint 15 évet töltöttem el különböző ifjúsági szervezetekben és Szarvason és 10 éven keresztül foglalkoztam gyermekek oktatásával, teljesen egyértelmű volt, hogy nekem gyerekorvosnak kellennem, hát az is lettem. Most jelenleg a Heim Pál

zeteket, döntési szituációban hogyan választhatom ki a legoptimálisabb lehetőséget. Gyermekorvosként hihetetlenül egyszerűen találok meg a hangot a kisdedekkel, hála a hosszas szarvasi tevékenységeimnek. A kórházamban és más elfoglaltságaimban

„Azok után, hogy több mint 15 évet töltöttem el különböző ifjúsági szervezetekben és Szarvason és 10 éven keresztül foglalkoztam gyermekek oktatásával, teljesen egyértelmű volt, hogy nekem gyerekorvosnak kellennem.”

Kórházban dolgozom.

SzT: És hogyan vagy miben tudod hasznosítani most mindazt, amit Szarvason kaptál?

VN: Azt a széleskörű tudást és tapasztalatot, amit Szarvason szereztem jelenleg az életem minden terén tudom hasznosítani. Kezdve onnan, hogy hogyan kommunikáljak a szülőkkel, hogyan adjak elő több száz ember előtt, mindenféle lámpaláz nélkül. Hogyan oldjak meg problémás hely-

egyáltalán nem jelent gondot egy-egy program megszervezése, felépítése. Jelenleg növényeket oktatok gyermekgyógyászatra, és az elsajátított informális oktatási technikákat könnyűszerrel tudom itt is alkalmazni, és még sorolhatnám – mert az ember el sem tudja képzelni, hogy mennyi plusszal indulunk azokhoz képest, akik ilyen ifjúsági életben nem vettek részt.

SzT: Madrichoskodszt valahol?

VN: A diplomám után

az aktív madrichoskodásról minden téren lemondtam, ezt meghagytam a következő, feltörekvő generációnak, de természetesen így 5-6 év távlatában is hihetetlenül hiányzik. Azért persze leszakadni teljesen sohasem bírtam. Sok ifjúsági rendezvényen jelenek meg, és segítek, ahol tudok és ahol kérnek. Például részt vettem az évközi szarvasi jellegű táborok elindításában. Az Alumni csoportnak is tagja vagyok, és velük voltunk idén egy nagyon jó hangulatú sietésen (*erről olvashattok Leléceltünk c. cikkünkben – a szerk.*). Jelenleg is folyik egy program, mely a szívem csücskévé vált: ez a zsidó-roma projekt, mely keretében zsidó és cigány gyerekeket táboroztatunk együtt, és próbáljuk bennük elmélyíteni a toleráns viselkedést. A programot amúgy a TETT szervezi: nézzetek utána, mert nagyon izgalmas és érdekes dolgokat terveznek, főleg a tolerancia és kisebbségek terén.

SzT: Mi a terved a nyárra?

VN: Reményeim szerint ez lesz az első olyan nyár, amikor már orvosként térhetek vissza Szarvasra, és megpróbálhatom visszaadni azt a töménytelen jót és tudást, amit én kaptam a táborban.

NEGEVES SUDOKU

A sudoku (ejtsd: szudoku) egy logikai játék, melyben megadott szabályok szerint számjegyeket kell elhelyezni egy táblázatban. Ezek a szabályok egyszerűek, a negeves sudokut még meg is könnyítettük egy kicsit:

egy 4x4 négyzetből álló nagy négyzetben kell elhelyezned a számokat 1-től 9-ig úgy, hogy egy tetszőleges sorban, oszlopban és kétszer kettes négyzetben is mindegyik szám csupán egyszer forduljon elő.

Mint minden sudokuban, segítségül bizonyos számokat itt is előre megadtunk. (Eredetileg egy 9x9-es négyzetből álló nagy négyzetben kell elhelyezni a számokat úgy, hogy a háromszor hármass négyzetekben lehet csak egy számnak egyszer előfordulnia.)

3	4	1	2
4	2	3	1

	2	4	
1			3
4			2
	1	3	

Az alábbi két sudoku megoldását a 30. oldalon találod, itt tudod magadat ellenőrizni.

Zsidók a világ körül

A szombati olajsajtólok története: az indiai zsidók

Új sorozatunkban elsőként egy olyan közösséggel ismerkedünk meg, amelyiknek a képviselőivel már te is találkozhatál Szarvason. Ők egy nagyon távoli országból, egy nagyon különleges kultúrából, Indiából érkeztek. Most megtudhatod, hogy mi köze Eljahu hajójának egy tányér virágzirnos rizshez és Rambam piacon vásárolgató családtagjaihoz... vagy valami ilyesmi.

India egymilliárdra rúgó népessége között mára már csak nagyjából 5000 zsidó maradt (a többiek alijáztak Izraelbe): ezzel a számmal a zsidók India egyik legkisebb kisebbsége – és az egyik legkisebb diaszpórai közösség –, azonban az egyik legrégebbi is! Az indiai zsidóság sem egységes; 5 kisebb csoportot különböztetünk meg az ország különböző részein: a vallásos *cochiniakat*; az Irak, Irán, Szíria és Jemen környékéről érkezett, kereskedéssel és üzleteléssel foglalkozó, *bagdadinak* nevezett zsidókat; a két elveszett törzsként számon tartott *Bnei Menassét* és *Bnei Efraimot*; illetve a *Bene Israel* nevű zsidó közösséget, akikről részletesebben fogok írni.

A Bene Israel a legnagyobb zsidó közösség Indiában – egészen a XX. századig nem is hívták magukat zsidóknak, csak Bene Israelnek, vagyis Izrael fiainak.

Úgy tartják, hogy még a második jeruzsálemi Szentély lerombolása előtt kerültek Indiába. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy eredetileg nem ismerték sem a Hanukát, sem Tisá beávit, hiszen ezeket az ünnepeket csak a Szentély lerombolása után kezdték el megtartani. Egyből kevesebb, nem is rossz, nem igaz? Persze nyolc ajándékkal és rengeteg fánkkal is...

Indiába érkezésükről van egy nagyon szép történetük,

amit bármelyik indiai madrich készségesen el táncol neked Szarvason. A legenda úgy tartja, hogy egy kereskedőhajóval érkeztek, ami India partjainál viharba keveredett és elsüllyedt. Eljahu próféta segítségével azonban hét férfi és hét nő megmenekült, és elúsztak egy Navgon nevű faluig, ahol letelepedtek és saját hivatás-

mai napig meg is őriztek. Nem esznek marhahúst, ami a hinduknak tiltott, mivel a tehén szent állat, a kóserság szerint azonban ehetnék. Helyette inkább birkahúst fogyasztanak. Az özvegyek nem házasodnak újra, pedig a zsidósában nincsen ilyen megkötés. Purimkor a hindu holi ünnep hagyományos ételét, a burrenpolit eszik

neki és követte őket, ahol több zsidó szokást is vélt felfedezni, mígnem teljesen bebizonyosodott számára, hogy ez az elszigetelten élő közösség bizony tényleg zsidó hagyományokat követ. Feltűnt neki, hogy nincsenek vezetőik, ezért kiválasztott három férfit, akiknek megtanított mindent a zsidóságról; ők lettek a *kajik* (arabul bírót jelent), nekik kellett a továbbiakban a tudásukat az újabb vezetőkre hagyományozniuk. És hogy került Rambam a képbe? A legenda úgy tartja, hogy David Rahabi, a Bene Israel első tanítója éppen Rambam, a híres törámagyarázó testvére volt.

Évszázadokkal később föl vették a kapcsolatot a cochini zsidókkal is (ők az a kisebb indiai közösség, akik szigorúan megtartották a zsidó hagyományokat, így utadnak fennmaradni), akik újabb dolgokra tanították meg őket, majd a 18. század végén misszionáriusok is segítettek a tanulásukat. A Bene Israel tagjai a hadseregben sok jemeni zsidóval is találkoztak, akik a saját szokásrendszerükből adtak hozzá a tudásukhoz.

Van azonban egy teljesen saját rítusuk, a malida. Ez egyszerre jelenti a rítust és az ilyenkor elfogyasztott ételt. Ezt minden jeles nap alkalmával el szokták végezni: esküvőkön, eljegyzéseken, házavató partikon, utazás előtt – szinte bármikor. A szentélybeli áldozati szertartásokra emlékeztet, hindu elemekkel vegyítve. Egy nagy tálról, a *thaliról* esznek rizst, rengeteg gyümölcssel, virággal feldíszítve. Közben egy dalt énekelnek Eljahuról, akiknek őseik csodálatos megmenekülését tulajdonítják.

Mai utazásunk itt véget ért. A következő számban újabb érdekes zsidó közösséggel ismerkedünk meg.

Steiner Noémi

„Indiába érkezésükről van egy nagyon szép történetük, amit bármelyik indiai madrich készségesen el táncol neked Szarvason.”

ba kezdtek: olajsajtólok lettek. Shenwar Telinek nevezték őket a helyiek, ami szombati olajsajtót jelent. Bár héberül elfelejtettek, és sok zsidó szokásra sem emlékeztek már, de néhány szokást évszázadokig megőriztek a zsidó hagyomá-

hámántáska helyett. De mindig megőrizték az elkülönültséket és soha nem házasodtak az egyéb indiaiakkal.

Egy jó darabig azonban a Bene Israel teljes elkülönültségben élt a többi zsidótól, semmiféle kapcsolatuk nem volt

nyokból: a kóserság alapjait, a körülmetélés szokását, az ünnepeket, amiknek indiai neveket adtak, a smá imádságot és a sábat megtartását – ezért is lettek szombati olajsajtólok.

Teljesen beilleszkedtek az indiai társadalomba – ugyanúgy öltözködtek, dolgoztak, de egy jól elkülöníthető csoportot alkottak. Bizonyos szokásokat át is vettek a hinduktól, amit a

más közösségekkel, éppen ezért felejtettek el sok zsidó szokást. De egyszer, valamikor 1000 és 1400 között egy David Rahabi nevű ember érkezett Indiába, aki a piacon arra lett figyelmes, hogy néhány aszszony zöldséget és gyümölcsöt vásárol, jó alaposan megnézik a halakat és válogatnak közöttük, a hússal ellenben nem foglalkoznak. Gyanúsak lettek

SZARVAS, LEICESTER, KARHATALOM

A történet az előző számunkban kezdődött: Szószó Angliába költöz, kezdje meg egyetemi tanulmányait. Új iskola, új világ, új élet. A folyó megismerhetjük, milyen is ez az élet a vidéki Anglia egyik egyetemi v

Leicester álmos városka Anglia középső részén. Erről a Szarvas Times olvasói már tudhatnak az előző számból, ahol főleg a fellelhető Túró Rudi mennyiségét ecseteltük.

Most azonban jöjjön egy teljesen más aspektusa a hétköznapi életnek. Itt nagyon nagy hangsúlyt fektetnek a közösségi és fenntartható életre. Fontos, hogy az emberek együtt, és nem egymás mellett élnek.

SZELEKTÍV KUKÁK

Minden (tényleg minden) utcasarkon van szelektív kuka és/vagy hulladékgyűjtő. Ezt úgy kell érteni, hogy még lustaságból sem tudod egybegyűjteni a szemetet, mert nincs hova máshova kidobni. A családi háznál színekkel jelölt szemetes zacskókat kell kirakni, amiben szelektált hulladék van. (Megjegyezném, hogy a kukáskutatók ott valóban hajnalban járnak, így nem okoznak állandó forgalmi dugókat.)

KERÉKPÁROSOK, AUTÓSOK, GYALOGOSOK

Na ez az igazán nehéz téma. Mármost Magyarországon. Otthon a többség elkötelezett híve valamelyik oldalnak, sőt, nagyon harcos híve. Folyamatos harc zajlik köztük, és mindkettő a másikat tartja keményfejű, kompromisszumra képtelen oldal-

nak. Ott a kerékpárosok úgy tekintenek magukra, mint a forgalom többi résztvevőjére, és a forgalom többi résztvevője is így tekint rájuk. Úgy érzem ennek a kulcsa az oktatásban és a hozzáállásban van. Minden egyéb indok csak másodrendű. (A szerző megjegyezni kívánja, hogy nem tanulmányozta mélyen a témát, pusztán benyomása- it próbálja a leghűbben ecsetelni a nyájas olvasónak!)

kerni. Ott a kerékpárosok úgy tekintenek magukra, mint a forgalom résztvevőire, és a forgalom többi résztvevője is így tekint rájuk. Úgy érzem ennek a kulcsa az oktatásban és a hozzáállásban van. Minden egyéb indok csak másodrendű. (A szerző megjegyezni kívánja, hogy nem tanulmányozta mélyen a témát, pusztán benyomása- it próbálja a leghűbben ecsetelni a nyájas olvasónak!)

KÖZÖSSÉGI MUNKA

Amerikai filmekből jól ismert frázis. Általában egy bírósági ítélet keretei között hangzik el büntetésként. Itt elképzelhetetlen az, hogy valaki ne végezzen valamilyen önkéntes közösségi munkát. Az iskolai korrepetálástól kezdve a szemétszedésen át az önkéntes tűzoltóságig minden belefelel. Már kisiskolás korban rávilágítanak ennek a fontosságára. Az egyetemi felvételnél külön rubrika az igazolt közösségi munka óráinak száma. Munkavállalásnál nem előny, inkább hátrány annak, aki semmit sem tett a közösségéért. Az utcán, az egyetemen, a kávézóban különböző plakátokon hirdetik az intézmények a náluk végezhető önkéntes munkákat.

„Nem láttam bicajost járdán közlekedni, pirosan átmenni, védőfelszerelés nélkül tekerni. Ott a kerékpárosok úgy tekintenek magukra, mint a forgalom résztvevőire, és a forgalom többi résztvevője is így tekint rájuk. Ennek a kulcsa az oktatásban és a hozzáállásban van.”

nak. Angliában (legalábbis Leicesterben) teljesen más kultúra alakult ki ezzel kapcsolatban. Iskolában tanítják a kerékpározást, a hozzá tar-

nak rájuk. Ami számomra külön pozitívum volt, hogy nem láttam bicajost járdán közlekedni, pirosan átmenni, védőfelszerelés nélkül te-

részt
venni
ezekben.

Etnikai szokszerűség

Bár már írtam róla, mégis fontosnak tartom újra kihangsúlyozni: itt tényleg nem számít, hogy honnan jöttél. A legtöbb esetben ugyanis nem innen. Nem számít a bőrd színe, nem számít az öltözködés, nem számít a vallásod. Mindenki egyenlően bánnak, és ezt el is várják mindenkitől. Egy rasszista megjegyzés minden további nélkül az állásodba vagy az egyetemen a helyedbe kerülhet.

A múltkor már írtam róla, de itt a helye ezért megemlítem: hanukakor (és pészachkor is) a város Lord Mayor-ja (polgármesterszerűsége), egy muszlim fekete férfi, részt vett a gyertyagyújtáson és részt fog venni a széder estén, sőt, mindkettőnek ő a díszvendége. A hanukiát a város közepén a leicesteri városi tanács állíttatta, nem a helyi zsidó

hitközség. Itt sehol és senki előtt nem kell félned felvállalni, hogy zsidó, muszlim, keresztény, vagy hindu vagy. Még csak az sem ciki, ha ateista lennél. A vallásod nem része a megítélésednek.

Nem akarom egy egymást csak szerető és tisztelő városka rózsaszín képét lefesteni, itt is tudnak veszekedni az emberek. És fenyegetőzni is. Láttam én már komoly verekedésbe torkolló vitát. Viszont a vita hevében nem egymás kinézetén, valóságban, bőrszínén van a hangsúly, hanem magán a vitán.

RENDŐRSÉG

Talán fura, hogy ezt is belevetem a beszámolómba, de meg kell mondanom, hozzájuk kapcsolódik az első emlékezetes kinti élményeim egyike. Ahogy megérkeztem egy számomra ismeretlen országba és városba a vasútállomásra, késő éjjel két csomaggal és egy lappal, az első két ember aki felém jött, az rendőr volt. Nem szóltam hozzájuk semmit, mégis hozzám léptek. Én már el-

kezdtém előkészíteni az útlevelemet és magamban már raktam össze angolul a magyarázatot, hogy minek álllok itt éjnek évadján, nem vagy körözött bűnöző stb. Ők odaléptek, jó estét kívántak, megkérdezték, hogy tudnak-e valamiben segíteni. Le akartam őket rázni, mondtam, hogy nem, nem csak most jöttem és a Ratcliffe Road-ra kell eljutnom. Gondoltam, ezután végre békén hagynak, igazoltatnak és elmennek. De nem. Az egyik fogott nekem egy taxit az állomáson, a másik még a bőröndömet is segítette betenni, majd minden jót kívántak. Kelet-európai szemmel ez legalább furcsának, de inkább gyanúsak tűnik.

Bár hiányzik Magyarországról, hiányoznak a barátaim, és még sokkal többször jönnék haza, de az emberek egymáshoz való hozzáállását végleg hazahoznám. Persze vannak negatívumok is, de azokról majd egy másik alkalommal keríték szót.

Szuszó

Abdul Osman, Lord Mayor

Utazáshoz készen álltok? Becsomagoltatok? De nem ám a műanyag, gurulós, full extrás Samsonite bőröndbe! Vegyetek elő a család múlt századi nagy utazóbőröndjét, amin a sok különböző szí-

nű és formájú matrica a kalandokra emlékeztet, az izgalmas vándorlásokra. Mert idén utazni fogunk, sokféle és sokféleképpen. Utazni igazából fejben, lélekben és történelemben. Válaszutakhoz

is érünk majd, irányítótáblák alatt álldogálunk tanácstalanul. Merre induljunk? Vándoroljunk-e tovább? Ki lesz az útítársunk? A zsidó történelem és gondolkodás hősei is beszállnak majd néha hoz-

zánk, lehet őket kérdezgetni, lehet velük beszélgetni.

A zsidóság útikalauz stopposoknak már készen áll, lapozzatok bele és huppanjatok le mellénk az ülésre. Irány az ismeretlen!

MIÉRT SZERETEM, HOGY A GYEREKEM SZARVASRA JÁR?

Néhány táborozónk szüleit kérdeztük meg arról, ők hogyan látják a tábort, mi az, ami miatt újra és újra elküldik gyerekeiket Szarvasra.

Gábor Móni: Hogy miért szeretem, hogy a lányom Szarvasra jár? Mert két héttig azt csinálhatja, amit valóban szeret. Azokkal van, akikkel boldog, akik azon sírnak, amin ő. Olyan programjai vannak, ami a korának, érdeklődési körének tökéletesen megfelel, és ezeken a programokon sokat tanul is, úgy, hogy észre sem veszi. Szabadnak érzi magát, de én tudom, biztonságban van, vigyáznak rá.

Aczél Gábor: A szarvasi táborból mindig feltöltődve jött haza Zoé. Szerintem a

tartalmas programok, az értelmes közösség okán. Kötött tartósan bizonyult barátságokat, és új meg új – köztük más országbeli – ismeretségeket. Volt sikerélménye rendszeresen, s mintha bizony a vitalakészége tekintélyes részét is az egymást követő táborozások során szerezte volna meg.

Szilánk Zsuzsi: Nem csak zsidóság, hovatartozás miatt jó Szarvas, mert például az én gyerekeim rendszeresen járnak zsinibe, kósert esznek és itthon látnak sábatot, peszachot, és minden ünnepet; nekik a közösség adta

az óriási plusz élményt, mert nem csak a szülők, azaz a mi társaságunk gyerkőceivel, zsiniből ismert arcokkal találkoztak, hanem innen-onnan is összeszedtek maguknak barátokat. Látják, hogy mennyiféleképpen élnek meg Magyarországon az egyes családok a zsidóságot, ők például nem járnak zsidó suliba, de több mindent betartunk, mint sokan, akik oda járnak.

Séra Noémi: A Szarvas tábor két hét, két hétig gyerekeim nem itthon ülnek. Reggeltől estig a saját korosztályukkal szervezik és élnek

meg azokat a programokat, amit később már nem lehet, mert annak most van itt az ideje. Mivel rengeteg országból érkeznek gyerekek, ezért nagyon sok kultúrával, szokással találkozhatnak, természetes lesz számukra, hogy az emberek mennyire különbözőek, és a világ így kerek. Később természetes lesz az is, ha valaki másképp gondolkodik, megtanulnak elfogadni, és mindezt gyerekként, amit már nem lehet kitörölni belőlük. A két hét alatt rengeteg éneket, táncot tanulnak, és nagyon sok élménnyel érkeznek haza, amit fél

évig mesélnek. És jön a második félév a suliban, amikor már van miért hajtani, hisz ha jó a bizonyítvány, akkor ismét Szarvas... (nekünk szülőknek is jó, hogy van valami a kezünkben) és Szarvas miatt még tanulnak is.

Verő Tomi: Miért jár a lányom Szarvasra? Mert saját tapasztalatból tudom, hogy a tábor egy szuper hely, ahol 12 napot jó társaságban, meg-

felelő körülmények között, óvó környezetben töltöttem el én is hosszú-hosszú évekig, és ahol egy igaz közösségre leltem, és remélem, hogy ezt ő is megkapja Szarvastól.

Mert első alkalommal, amikor lekerült Sára a táborba, megváltozott a viselkedése (jó irányba), nyíltabb, barátságosabb és felszabadultabb lett, bármilyen előtte gyermektáboros környezetben is volt előtte.

Remélem, hogy ennek lesz még folytatása, és ezt abból is gondolom, hogy ő már magától jelezte ebben az évben is, hogy megint le szeretne menni Szarvasra. Hát ezért is küldöm táborozni ebbe a – mindenki számára őszinte szívvel ajánlott – nyári táborba.

Szalai Judit: Miért szeretném, hogy lányaim Szarvasra járjanak? A válasz

nagyon egyszerű: mert szeretném, hogy részük legyen ugyanazokban az élményekben, amiben nekem is részem volt! Hogy találjanak egy közeget, ahova tartozhatnak, ahol csapatszellemet, hagyományokat tanulhatnak, de közben végig tudják járni ugyanazt az utat, mint bármelyik gyerek. A civakodással, kibéküléssel, ismerkedéssel, csalódással és sikerélményekkel kikövezt utat.

Leléceltünk...

A dugók és az időjárás miatt egészen hosszúra sikerült utazás szerencsére egész gyorsan eltelt alvással, filmnézéssel és beszélgetésekkel. A berendezkedés és vacsora után már várt ránk a jól megérdemelt pihenés, hogy reggel frissen indulhassunk neki a hegyeknek. A kis csapat több részre szakadt, ám mindenki hamar megtalálta a számára ideális sípartnert, akár az azonos gyorsaság, akár a közös gyakorlás volt a cél.

A Saalbach és környéke na-

gyon szép számú és jól karbantartott pályával van megáldva. A kilátásokról és a látványról nem is beszélve. Az első síelés napon néhány, a síelés tudományával újonnan ismerkedő, ám annál elszántabb versenyzőnk nem csak a pályával, de az időjárással is megküzdött – mondjuk úgy, hogy a harmadik napig nem láttunk el a napig... ahogy a tőlünk 2-3 méterre álló síelőig sem. De az oktatók nem adták fel: aki felment a felvonóval, az le is jött – így vagy úgy.

Délutánonként jól elfáradva csúsztunk vissza a szállásra, ahol elkezdődött a társasjátékozás, beszélgetések, képzézetek, majd vacsora és az előző programok második része. A vegyes korosztályú orosz, osztrák és magyar résztvevőink egytől egyig elégedetten

zárták az első Szarvasi Alumni Sítábor.

Az idei táborral ellentétben a jövő évre mindenképpen jobb időjárást, több résztvevőt és legalább ilyen hangulatot ígérünk! Jövőre is lécelj le velünk!

CSAK EGY KLIKKRE VAGYUNK: FACEBOOK & TWITTER

TETT

te tudsz tenni

A Szarvasi Tábor és a Bálint Ház szervezésében szeptemberben elindítottuk a TETT programsorozatot.

Hogy miről szólt? Az elméleti alapozás után, amely emberi jogi tréningekből állt, személyesen ismerkedtünk meg azoknak a csoportoknak a tagjaival (hajléktalanok, romák, idősek, menekültek stb.), akikről a képzések során tanulunk.

Több szervezettel és településsel is felvettük a kapcsolatot, többek között a hajléktalanokkal foglalkozó Twist Olivér Átmeneti Szállóval, a Nők a Nőkért Együtt

az Erőszak Ellen Egyesülettel (NANE), az Artemisszión Alapítvánnyal, az UCCU Roma Informális Oktatás Alapítvánnyal, a sajakazai roma közösséggel és a helyi Dr. Ámbédkar Iskolával. A sajakazai közösséggel egész évben tartottuk a kapcsolatot, és a program zárásaként közös tábort szerveztünk.

Mindig igazán különleges programmal várnak minket. Az első alkalommal játszottunk: mindenki kapott egy karaktert, egy embert, beálltunk egy egyenes sorba és Hanna (*a program vezetője – a szerk.*) elkezdett sorolni jó dolgokat az életben. Például, hogy elutazhat nyáron külföldre, van lehetősége külön órákra járni, van TV a szobájában stb. Aki úgy érezte, megteheti, előrelépett egyet.

A végén mindenki körbenézett. Volt, aki kettőt lépett, volt, aki a terem másik felénél tartott, volt, aki a közepén. Akkor mindenki rádöbbsent arra, hogy ez nem azt mutatja, hova érkezünk, hanem hogy honnan indulunk.

A későbbiekben aztán megismerkedtünk hajléktalanokkal, menekültekkel, nevelőintézetis lányokkal, melegekkel, a NANE-val és az UCCU Roma Informális Oktatás Alapítvánnyal.

Jártunk a hajléktalanoknál is... Ekkor nagyon izgultam. Belépve a kapun kíváncsian néztem körül, mindenhol mosolygó arcok néztek rám. Leültünk hármán egy asztalhoz és hozzánk odajött egy nagyon kedves néni. A prog-

ram ugyan csak sütisítés volt, de számunkra ez nyilvánvalóan többet jelentett. Megismerkedtünk velük. Először kínos, már-már zavarba ejtő csend volt, csak gyúrtuk a tésztát.

Egy-két szót váltottunk, hogy „add oda kérlek a tejet”, vagy „kicsit erősebben gyúrd”. Aztán megtörttem a jeget és egy mély levegő után megkérdeztem: „Hogy tetszik lenni? Milyen volt a napja?” És innentől már minden jött magától. A néni elmondta, milyen itt az élet, hogy hogy került ide, és szeret-e itt élni. Elmondta, hogy elég tiszta és rendes ház,

őket ezért. Aztán már észre se vettük azt, hogy telik az idő, és mennünk kellett. Megígértük nekik, hogy újra megyünk hozzájuk – és ezt be is fogjuk tartani.

EGY MÁSIK TETT ÉLMÉNYRŐL

A lánynevelő intézet egy nagy épület, amit drótkerítés vesz körül. Elektromos ajtaja van, amit csak az ott ülő kapus tud kinyitni. Ezekbe a dolgokba nem is akartam belegendolni.

Hogy mi volt a legérdekesebb? Ugyanolyanok, mint mi! Nyilván ez nem igaz, mert mind különbözünk és ez így van jól, de ők is ugyanolyan fiatal lányok, mint mi. Nem tudtam, hogy fogadnak minket. Lenéznek majd, örülnek nekünk, vagy közömbösek lesznek velünk? Milliárdnyi kérdés cikázott bennem, de szerencsére ezek gyorsan eltűntek, mert bementünk a „lakosztályukba”. Leültünk egy asztal köré és bemutatkoztunk. Képerket készítés volt a program. Nem volt kínos csend vagy suttozás köztünk, hanem azonnal beszédbe elegyedtünk velük. Először még csak olyanokról, hogy milyen volt a napod és milyen zenét szeretsz, aztán már bensőségebb és személyesebb dolgokról is beszéltünk. Örömmel meséltek mindenről. Az életükről, az intézetről, az itte-

jó a társaság, nagyon szereti őket. Mesélt arról, hogy sok helyen volt már, de az a legelfogadhatóbb. Ezután több emberhez is odamentünk, érdekes volt végighallgatni a történeteiket. Sok mindent átéltek, és nagyon tiszteltük

ni életről. Rájöttünk, hogy ők mind-mind áldozatok. Áldozataik a saját sorsuknak.

Megmutatták a szobáikat, féltett kincseiket. Olyan közvetlenül és gondtalanul beszélgettünk és akkor éreztem igazán, hogy mi tényleg ugyanolyanok vagyunk. Ugyanolyan fiatal lányok, emberek... És ugyanazt érdekelte, mint mi...

Sok mindent láttam, hallottam, tapasztaltam, éreztem, gondoltam a foglalkozások alatt, de egyben voltam biztos: „Te Tudsz Tenni. Tegyé!!!”.

Szabó Sári (14 éves)

AZ ACHVAI TEMETŐBEN

Viharos napokat élünk át a Közel-Keleten: villámlás, dörgés, özönvíz-szerű eső, jég, a magasabban fekvő helyeken hó... Talán az időjárási fronttal együtt érkezett az az alföldi fuvallat, amely végigsüvített a múlt héten.

A szarvasi tábor – 2013-as nyarat idekint előkészítő – vezetőitől hallottam, a hétvégén meglátogatják egykori táborvezetőnk, Jichák Roth özvegyét. Javasolták, ha ráérek, tartsak velük. Nem sokat gondolkodtam a felkérésen. Mindig is szerettem volna eljutni egyszer arra a helyre, ahonnan Kelet-Közép-Európa egyik legnagyobb zsidó pedagógusa nekiindult, hogy létrehozzon valami olyat, amely sokak szerint egyedülálló a világon. Kicsit elkéstem, már csak a sírját látogathattam meg.

Az indulás előtt az ingem alá felvettem egy kék madrich-pólót, mégiscsak...

Achva falu egy pártács település Dél-Izraelben, virágok, zöld előkertek díszítik a házikókat. A Roth család szívélyes vendéglátása közben,

az asztal körül repkedő angol, héber szófoszlányoktól elkalandoztam... Lélekben távol jártam, valahol az Imaterem, a Mifkád tér, a Beit David és a Kupola környékén...

A sábat kimenetele után, természetesen már sötétben indultunk a közeli temetőbe. Az utolsó léptek voltak a leg-

nehezebbek, három kavicsot emeltem fel az út mellől, egyet a sírra tettem, hagyományaink szerint, kettőt magammal hoztam e különleges helyről. „Boker tov machane! Jó reggelt tábor!” – szerettem volna hallani, de a fekete márvány sírkő némán őrizi a szarvasi legendás táborvezető emlékét. Az achvai

temető egy olyan hely, ahova legalább egyszer mindenkinek el kell zárándokolnia, aki sokat kapott a Jickó-féle nyaraktól...

A 2012-es póló volt rajtam, talán ez is jelzi, az idő kerekai forognak tovább.

Dr. Paszternák András
(KisPaszti)

Ramat Gan, 2013. január

Teszt MELYIK KORCSOPORTBA TARTOZOL VALÓJÁBAN?

Mennyire szeretsz aludni?

- A) Nagyon.
- B) 12 napig? semennyire!
- C) A legjobb esti program közben.
- D) Éjszaka semennyire, napközben nagyon. :)

Mi a kedvenc programod a táborban?

- A) Peula!
- B) Uszoda!
- C) Mi az, hogy program?
- D) Szabadidő.

Ha nagy leszek...

- A) ... már nagy vagyok.
- B) ... madrich leszek.
- C) ... Sasha leszek.
- D) ... Bedő Marci leszek.

Miben éled ki a kreativitásodat?

- A) Hintaszéket szerelek a fára.
- B) Megnézem, hogy mi történik, ha begyűjtöm a dezodort.
- C) Vízrel locsolom a többieket.
- D) Verset írok.

Mit csinálsz két program között, a szabadidőben?

- A) Gangelek.
- B) Keresek egy madrichot, és az agyára mászkok. :)
- C) Azt, amit a programokon.
- D) Csajozok/pasizok.

Az ebédlő szerintem arra való, hogy...

- A) ... együnk és kiabáljunk.
- B) ... kiabáljunk.
- C) ... együnk.
- D) ...látványosan „menők” legyünk.

Melyik a kedvenc dalod?

- A) Ma tamar, ma tamar, ma tamar ze, éjñ lo éla lev echád...
- B) Va tamar, va tamar, va tamar ze, helló hel-ló lev echád...
- C) Artik kartiv...
- D) Mind gáz.

Ezt mondatot mondom leggyakrabban peulán:

- A) Úgy gondolom, hogy ennek fényében...
- B) Mikor lesz vége?
- C) Miért?
- D) Aha.

Mit szeretsz a legjobban a kenúzásban?

- A) A szép tájat.
- B) Beborulni!
- C) Az mi?
- D) Verseny!

Mi a véleményed a külföldi chanichokról?

- A) Szeretek megismer-ni egy másik kultúrát.
- B) Menő.

C) Vannak külföldi chanichok?.

D) Jó csajok/pasik.

Számold meg, hogy melyik korcsoport választát hány-szor talál-tad el!

Ha neked a C-ből van a legtöbb, akkor...

...te még önfeledten tudod élvezni a tábort. Semmi sem ciki számodra, ami já-ték, szórakozás, és ezzel együtt az egész tábor egy nagy játszó-tér. A programok között sem pihensz egy percet sem, társa-iddal együtt fedezed föl, hogy milyen lehetőségek rejlenek abban, ha 40 hasonló korú gyereket összeraknak egy tá-borban. A madrichjaidnak sem hagy túl sok időt pihenni, reggel 7-től hajnali 1-ig foglal-koztatod őket, hogy aztán haj-nali 3-kor még valami az eszed-be jusson. A hozzád leginkább passzoló korcsoport a negev.

Ha neked a B-ből van a legtöbb, akkor...

...téged végtelen kreati-vitás jellemez, főleg ami a tá-bor berendezésének és egy-más idegeinek a rombolását jellemzi. A madrichod mel-letted sem unatkozik! Hajna-li 5-kor frissen kipattansz az

ágyadból, és bepótolod a teg-napi átbóbiskolt éneket. Ked-venc programod a medence, de egy jó kis gyilkos is min-dig leköt. A hozzád leginkább passzoló korcsoport a galil.

Ha neked a D-ből van a legtöbb, akkor...

...neked már elég snassz él-vezni a programokat, legin-kább a többiek társaságát él-vezed. Elkezdted felfedezni a másik nemet, ami igencsak el-tolja a figyelmi fókuszodat egy peulán. Hangulatodtól függő-en vagy semmire nem lehet rá-venni, vagy képes vagy felfor-gatni egy pillanatra az egész tábort. A Hozzád leginkább passzoló korcsoport a golán.

Ha neked a A-ből van a legtöbb, akkor...

...te már újra önfeledten tu-dod élvezni a tábort. Köz-ted és egy negeves között ta-lán csak magasságodban lehet különbséget találni. Bármily-en ökörségre rá lehet venni, kedvenc elfoglaltságod, hogy a többi hermonossal a saját vac-kotokban időztök, nem csi-náltak semmit, de mindeköz-ben nagyon vidámak vagytok. A hozzád leginkább pasz-szoló korcsoport a hermon.

Kinga

Szarvasra jártál még a 90-es években és ma már a gyerekeidet látogatod a szülőnapon? Két-három éve még mindig táborozó vagy madrich voltál, de ma már egyetemre jársz, vagy dolgozol? Néha úgy ébredsz, hogy megint Sarvasról álmodtál? Akkor ezt neked találtuk ki!

SZARVAS ALUMNI TÁBOR 2013
 augusztus 29 - szeptember 1.

Részletek a szarvastabor.hu oldalon.

☞ NEMZETKÖZILEG ELISMERT & KIVÁLÓ ☜

MADRICH- FOTÓKÉPREGÉNY

PRODUKCIÓ!

BENNE REJTETT ÉRTÉKEKKEL,
FONTOS MONDANIVALÓVAL
ÉS ERKÖLCSI PÉLDÁZAT JELLEGGEL
☞ MINDEN FELELŐS POLGÁR SZÁMÁRA ☜

DOBRO UTRO SOFIA! JÓ REGGELT, SZÓFIA!

AVAGY KORCSOPORTVEZETŐI SZEMINÁRIUM A VITOSA LÁBÁNÁL

Március 3-án korán kezdődött a szarvasi korcsoport- és táborvezetők napja. 4:15-kor találkoztunk a Liszt Ferenc repülőtérén, hogy Münchenen keresztül a bolgár fővárosba repüljünk a hagyományos, tábor téma-megismerő szemináriumunkra. Prága, Berlin, London, Tel-Aviv és Jeruzsálem után sokunk izgatottan várta, mit tartogat számunkra a kevésbé ismert Szófia. Nem rettentettek el minket a Balkánról jövő, megatüntetések-ről, politikai válságról szóló híradások. Élt bennünk a vágy, hogy megismerjük a Bulgáriából nyaranta Szarvasra érkező chanichok és madrichok országát, közösségét.

A hazai korcsoportvezetőkhez odakint csatlakoztak a cseh, a szlovák, a román, az orosz, az izraeli, a szerb, a moldáv és a helyi csapatok irányítói. Minával, a tábor programigazgatójával már a bajorországi légikikötőben összefutottunk. A képzés egyik vezetője a tábor oktatási programjának kidolgozója, Steve volt, az elmúlt évekhez hasonlóan.

A szeminárium első két napján csapatépítő tréninget vettünk részt

Niel irányításával, akit tavalyról már ismerhettünk a Tuval kibucban átélte kalandoknak köszönhetően. A játékok, megbeszélések, szituációs gyakorlatok azt a célt szolgálták, hogy minél erősebbé váljon a köztünk lévő kötelék, amely nagyban segítheti a nyári közös munkánkat.

Kedd reggel érkezett a nagy pillanat, kezünkbe kaptuk a 2013-as év napra lebontott tematikus vázlatát. Szinte azonnal elkezdett zakatolni az agyunk, melyik naphoz milyen programot, peula-ötletet társítanánk. A zsidó utazások – azaz hivatalos nevén a „Zsidóság útikalauz stopposoknak” – megteltek tartalommal. Megelevenedtek előttünk őseink, nagyszüleink és a saját

szellemi és valós túráink. Rengeteget tanultunk, vitáztunk, elmélkedtünk az altémák sokszínű világáról. A részle-

„Számomra a legmeghatóbb a „tolerancia tere” volt, ahol békésen sorakoznak egymás mellett a különböző keresztény templomok, a mecset és a zsinagóga.”

tek maradjanak meglepetések, nyáron minden kiderül.

A háttértudás megszerzése mellett jutott idő a korcsoportvezetői rutin megerősítésére. Foglalkoztunk azzal, hogy hogyan osszuk be az időnket, hogyan pre-

zentáljunk programokat lényegre törően, hogyan viszonyuljunk a néha kissé kényesnek tűnő témákhoz.

A hét döntő részét a helyi „Bálint-házban” töltöttük. Az ötödik emeleten található termekből csodás kilátás nyílt a város fölé magasodó Vitosa hegyre és a nagy zsinagóga tornyaira. Vendéglátóink, Daria és Slavyan mindent elkövetett, hogy odahaza érezzük magunkat.

Este sem pihentünk, „Ne vettesd meg őket!” címmel egy szófia színész tartott „Beugró”-szerű rögtönző gyakorlatokat, amelyeket mindannyian nagyon élveztünk. A „Jurassic Park Camp” esti

programon Szarvas őskorával foglalkoztunk, azzal az időszakkal, amikor nem volt még internet, mobiltelefon. Az elődökről szóló programmal tisztelegtünk a korcsoportvezetői munkájukat tavaly nyáron befejezők előtt. Az állandóan megújuló unit-head csapatban idén számos új kollégát köszönthettünk. Munkájukhoz sok sikert!

A szarvasi ügyek mellett jutott idő Szófia megismerésére is, gyalogosan barangoltuk be a belváros nevezetességeit. Remek idegenvezetőnktől sok mindent megtudhattunk a város és az ország történelméről, hagyományairól. Számomra a legmeghatóbb a „tolerancia tere” volt,

ahol békésen sorakoznak egymás mellett a különböző keresztény templomok, a mecset és a zsinagóga. A zsidó Szófia megismeréséről egyrészt a hozzánk csatlakozó madrich-csapat gondoskodott, másrészt részesei lehettünk egy zenés, táncos, helyi ételkülönlegességeket felvonultató Szefárd-estnek a zsidó hitközség székházában. A Joint helyi ve-

zetőjével folytatott beszélgetés rávilágított a kommunizmus után újjáéledő közösség eredményeire és mindennapi problémáira. Öröm volt hallani, milyen fontos szerepet játszott-játszik a szarvasi tábor a bolgár zsidóság felnövekvő generációinak életében. Még meghatóbb volt a sok discsérő szót egy születtől kapni. A szombatot közösen fo-

gadtuk a helyi zsinagógában.

Odakint nekikezdünk a táborszintű programok, az esti show-k és különlegességek tervezéséhez. Mindezek a táborozók érkezése előtti pre-campen öltenek majd végső formát.

Az egy hét hamar elrepült, köszönet Fricinek, Minának és Sashának, azaz a táborvezetésnek, Jutkának a ko-

ordinátorok gyöngyének, Dariának és Slavyannak s mindazoknak, akik a háttérben dolgoztak azért, hogy 2013-ban létrejöhessen a korcsoportvezetői szeminárium.

Bár nehéz volt a búcsú, a tudat, hogy hamarosan újra találkozzunk Szarvason, örömmel töltött el mindenkit.

Dr. Paszternák András
(KisPaszti)

A februári képzéshétvége

Február 14–17. között került idén megrendezésre az év első madrich hétvégeje, aminek a fő célja az volt, hogy integrálódjanak (összejöjjenek, megismerkedjenek) a frissen végzett madrichok és azok, akik már a korábbi években is madrichok voltak Szarvason. Ezalatt a pár nap alatt lehetőségünk volt jobbnál jobb előadásokat meghallgatni, illetve azoknál is izgalmasabb esti programokon részt venni.

Minden programot a korcsoportvezetők szervezték számunkra; ezennel is szeretnék nekik köszönetet mon-

dani, mert nagyon jól éreztem magam. Szakrális tudást és élményt egy amerikai rabbi, Michael Paley tolmácsolásában kaptunk, aki felkeltette az érdeklődésem és igencsak elgondolkodtatott. (Szerinte a sábat az Édenkert idősíkon történő újraformálódása, amit mi teremtünk magunknak újra, hétről-hétre – persze ezt sokkal hosszabban fejtette ki.)

A hétvége szerintem elérte a célját, alkalmam nyílt kicsit jobban megismerni azokat az ifjú titánokat, akik ezen a nyáron mutathatják meg először, mit is tanul-

tak a madrichképzésen. Mindenben nagyon pozitívan csalódtam. Új „cukikkal”, „mókamesterekkel”, „drámakirálynőkkel” és „tudorokkal” bővült a madrichok családja. Közülük páran végig velem voltak egy csoportban a három napban, míg akiket a foglalkozásokon nem hallgattam kinyílni, azokkal reggeli, ebéd és vacsora alatt volt alkalmam diskurálni egy kicsit.

Ezeket a hétvégeken is tartunk szombatfogadást és hávdálalt, most sajnos Paszti – a „nagy öreg” – nem lehetett ott személyesen, de a modern

technika segítségével (Skype, örök hálánk!) így is élőben hallhattuk a mesét, ami végig ott motoszkált bennem a rákövetkező héten. Megérintett az, hogy egy ilyen „egyszerű” hétvégén is érzézt az ember, hogy vannak, akik nagyon közel állnak hozzá, még akkor is, ha több száz vagy ezer kilométerre is vannak tőle.

Még sok munka vár ránk – és még több a korcsoportvezetőkre –, hogy ezen a nyáron Szarvas olyan legyen, mint még soha. Boldogan nézünk elébe!

Hódos Ádám

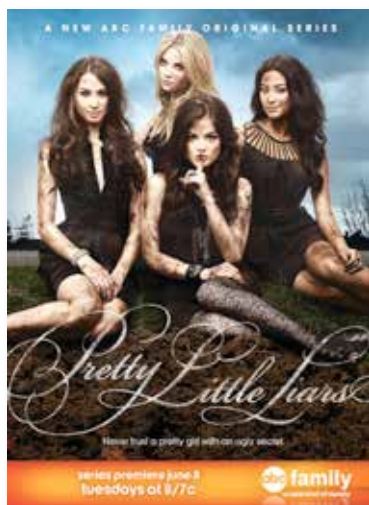
Sorozatajánló

ONCE UPON A TIME EGYSZER VOLT, HOL NEM VOLT

Mettől meddig: 2011. október 23 – napjainkig. Jelenleg 2 évad van belőle. Az mi sugározza itthon.

Hófehérke boldogan élt, míg meg nem halt. A mesében így zárul le a történet... Igazából nem így ér véget. A gonosz boszorkány nem tudott azzal a gondolatlaltal élni, hogy Hófehérke élete végéig boldog lehet, ezért átkot bocsát a mesevilágra. A mi világunkba üzi a karaktereket, akik elfelejtik igazi énjüket. A cselekmény innentől két szálon fut: a

múltban és a jelenben. A múlt a mesevilág, ahol megismerhetjük, ki miért lett azzá, aki. A jelen a valóság. Csak egy ember képes az átok megtörésére... Vajon sikerül neki?

„A Once Upon a Time nagyon családbarát mégis képes megnyerni bármelyik korosztályt kifinomultságával.”

„Nagyon tetszik, hogy a történet elképzelése teljesen más, mint bármelyik televíziós produkció ebben a pillanatban. Csak úgy eteti magát és a színészek fantasztikus munkát végeznek.”

PRETTY LITTLE LIARS

Mettől meddig: 2010. június 8 – napjainkig. Jelenleg három évad van.

Egy nyári éjjelen öt barátnő közül az egyik eltűnik. A négy lány megesküszik arra, hogy nem beszélnek senkivel a történetekről. Egy év múlva felbukkan egy holttest, és a rendőrség az eltűnt lányként azonosítja. Alison temetésének napján Aria, Spencer, Hanna és Emily fenyegető üzeneteket kapnak egy „A” nevezetű személytől, aki ismeri az összes titkukat. A lányok megpróbálják felkutatni Ali gyilkosát és kideríteni ki küldözgeti nekik a rejtélyes üzeneteket.

„Ez nem egy Doktor House vagy egy Dexter, és nem is próbál meg hasonlítani rájuk. Nagyon izgalmas történet, nem egy mindennapi sorozat és meglepően jó. Nagyon könnyű rákapni.”

„Mint tinédzser, én nagyon ravasznak és érdekesnek talál-

„Aki szerette a Búbajos Boszorkákat, biztosan ezt a történetet is imádni fogja.”

NEW GIRL

Mettől meddig: 2011. Szeptember 20 – napjainkig. Jelenleg 2 évad van.

Jess egy mindig vidám, szeretnivaló tanárnő, aki frissen szakított barátjával. Egy internetes hirdetésre jelentkezve beköltözik egy három férfi által lakott albérletbe. A bohókás lányt nagyon gyorsan befogadják és családias hangulat alakul ki közöttük. Minden rész másról szól, ezért könnyű bekapcsolódni. Egy nehéz nap utáni kikapcsolódáshoz tökéletes ez az önfel-lelt, vicces sorozat.

„Csak egyre jobb és jobb lesz. Elmondhatatlanul vicces, jól játszzák a színészek és nagyon jó a forgatókönyv.”

„Vicces, bájos és aranyos. Zoëy Deschanel karaktere van a középpontban. A karaktere nem él a valóságban, de gyorsan megkedveled. Nagyon élvezetes komédia.”

Rebeka

lom.

Az teszi különlegessé, hogy különböző műfajokkal játszik. Persze néha közbe-lyes és megjósolható, mi lesz, de maga a történet nagyon egyedi.”

THE SECRET CIRCLE

Mettől meddig: 2011. Szeptember 15-től – Jelenleg csak egy évad, nincs tervben a második.

Cassie Blake édesanyja tragikus halála után a nagymamájához költözik Chance Harborba. Öt osztálytársa nagy érdeklődéssel fogadja. Elmondják neki, hogy több évszázadra visszamenő boszorkánycsaládba tartoznak és Cassie-vel teljes a koven. A lány nem hisz nekik és nem akar részt venni a körben. Egy nap Cassie talál egy levelet, amit az édesanyja címzett és elmeséli benne családjának a történetét. A kör megkö-tése után vonzzák a bajt. Csak együtt képesek arra, hogy meg-állítsák a gonoszt.

„Az eleje nagyon döcögösen indul, de néhány epizód után függővé válsz és az évad végén bánni fogod, hogy nincs több rész tervbe véve.”

filmeszámoló

Egyszer lehetőségem volt kimenni Berlinbe, és épp a Berlini Filmfesztivál idejére esett az utazás. Elhatároztam, hogy megnézem azt a versenyen kívüli filmet, amiről már régóta cikkeztek, és nagyon szerettem volna moziban megnézni, de tudtam, nálunk nem fogják vetíteni. Órákon keresztül álltam sorba, mivel neten nem lehetett vásárolni – de mire a pénztárhoz értem, egyik előadásra sem volt már hely... Hát igen, ilyen népszerűsége volt a *My name is Khan* (2010) című bollywoodi (indiai) filmnek.

A *nevem Khan* az indiai társadalom három nagy tabujával: a mentális betegségekkel – mint az autizmus –, a hindu-muszlim vegyesházasságokkal és a muzulmánokkal szemben kialakult előítéletekkel, a terrorizmus problémájával foglalkozik egy személy életén keresztül. Rizvan Khan az autista férfi Amerikába költözése után összeházasodik egy hindu lánnyal, és ott él vele egészen fogadott fia haláláig, amikor feleségével elválnak útjaik, és ugyanazért a célért más-más eszközökkel kezdenek harcolni.

A történet során előkerül, hogy milyen hatással volt 9/11 az amerikai muzulmán közösségre. A film szerint a két torony oltásánál és a mentésben segédkező tűzoltók családjai számára gyűjtenek, amikor

Rizvan és Mandira 3500 dollárt adományoz a célra, amely az iszlám vallásban kötelező éves alamizsna összegének felel meg. Ugyanakkor egyre gyakoribbak a muszlimok ellen elkövetett atrocitások, akik névváltoztatással, szakálluk levágásával igyekeznek védekezni ellene. Ugyanúgy igyekeznek beolvadni a társadalomba, ahogy azt évtizedekkel és századokkal ezelőtt a zsidók tették. Rizvan öccsének felesége a kendőjét is leveti, hogy ne keltsen feltűnést és ne legyen hivalkodó. Ezzel egyfajta erőszakos asszimiláció kezdődik a népességben, viszont mivel ez félelemből és nem egyéb szándékból következik be, a változás nem tartós. Mandira kisfia, Sam is folyamatosan zaklatásnak van kitéve az iskolában muszlim nevelőapja miatt, hiszen a házasság miatt mindketten felvették a Kahn nevet. Ez lesz annak az atrocitásnak az egyik kiváltó oka, ami elindítja Rizvan és Mandira külön útját a toleranciáért.

A film első fele egy igazi kedves szerelmi történet sok zenével, míg a második rész inkább egy dráma, ahol valóban hely van a könnyeknek és az együttérzésnek.

Hogy lehet, hogy ennyire különböző a film két része?

Az indiai filmek mindig olyanok, mintha többféle filmműfajt kevertek volna össze, mert náluk a mozizás családi móka, együtt megy a nagy az uno-

igyekezett a film bemutatójára, feltartóztatták a határon, mert a Khan név gyanús volt számukra – a való életben is terroristának nézték a férfit, csakúgy, mint a filmben. Ez az esemény igencsak érdekes fordulatot adott a filmnek, ami épp erről a problémáról és egy más elfogadásáról szól.

kával, az akció-filmet kedvelő férfiközösség a romantikára vágyó szingli lányokkal. Így aztán megpróbálnak az összes igénynek megfelelő filmeket gyártani. Ezekre a filmekre jellemző, hogy sok-sok zenei betét van bennük, és táncjeleneteket építenek a film szövetébe.

Amikor a film főszereplője, ShahRukh Khan Amerikába

Szívből ajánlom a filmet mindenkinek, aki még nem járt a bollywoodi filmklubban – annak ellenére, hogy nem tipikus indiai film –, aki szereti a jó történeteket, a Forrest Gumpot, vagy Amerikát!

Judit

**Egy nagy-nagy mazal tov
Baliga Juditnak és Nádházy Gyurinak,
a szarvasi stáb örökös tagjainak,
májusi esküvőjük alkalmából
szívből gratulálunk!**

**Páros életetekhez
páratlan boldogságot kívánunk! :-)**

SZÍNHÁZI AJÁNLÓ

Amikor a ferencvárosi iskolások feldolgozásában láttam Az ember tragédiáját, rögtön arra gondoltam, remek lenne erről cikket írni. Aztán jöttek a nehézségek, hogy pontosan mit is írhatnék: írjam le a történetet? Vagy bontsam le a színekre, és mindegyikről írjak néhány mondatot?

Hirtelen eszembe jutott egy sokkal jobb dolog. Hát én ismerem az egyik színt, az egyiptomi szín rendezőjét: Rozgonyiné Cziffer Veronikát! Vera a barátnőm anyukája, aki nem csak a Telepy iskolásokkal foglalkozik, hanem különböző társulatokban van benne, ahol fantasztikus dolgokat alkotnak együtt a gyerekekkel. Az egyik munkájában, a Yadami projektben én is benne voltam, mint segítő. Nagyon jól sikerült, és igazán élveztem a közös munkát. Megkértem hát Verát, írjon nekem egy keveset a munkájáról. Nagyon készséges volt, és szívesen írt, aminek azért örülök, mert végre mások is megismerhetik azt, amivel ő foglalkozik. Át is adom neki a szót.

MADÁCH IMRE AZ EMBER TRAGÉDIÁJA

Január 27-én volt a Ferencvárosi Művelődési központban a bemutató, a Magyar Kultúra Napja alkalmából.

A ferencvárosi iskolák szeptember óta készültek a műszínpadra állításával. Sorsolással döntöttük el, hogy ki, melyik szint dolgozza fel, és abban állapodtunk meg, hogy egészen az összpórákig nem nagyon tudunk majd egymásról: ki, milyen formában gondolkodik. Azért havonta egyszer találkoztunk, és a Pincészinház rendezője segítette a munkánkat, figyelte a próbafolyamatot.

A Telepy iskolában dolgozom, fejlesztő pedagógusként, és nagyon szeretek színdarabokat, műsorokat készíteni a gyerekekkel. A gyógypedagógusi diplomamunkámat is ebből írtam. A Madách-projektben az Egyiptomi szint húztuk, és egy dráma szakkeretében, tizenhárom fős tagozatos gyerekekkel, Nagy Mónika segítségével készítettük el a jelenetet. Egyiptomi hastáncsal indult, és ezen kívül is sok-sok mozgással támasztottuk alá a szöveges részeket, amit nagyon meg kellett húzni ahhoz, hogy a gyerekek számára is érthető, elsajátítható legyen.

Összességében jellemző volt az iskolákra, hogy a szövegből mindenki nagyon sokat kihúzott, ehhez szabad kezet kaptunk, de a lényeg így is megmaradt. Csodálatosan sikerült az előadás, a több mint száz

gyerek és sok lelkes felnőtt fantasztikus alkotott. A bemutatót összpórák előzték meg, mikor egy héten keresztül egész nap mindenki együtt dolgozott a házban. A bemutatón kívül három előadás volt még februárban. Mindez nagyon jó élmény volt a gyerekeknek és nekem is. Hiszem, hogy az ilyen együttlétek sokat adnak, erősítik a felnőttek és a gyerekek kapcsolatát, rengeteget tanulunk ilyenkor mindannyian a világról és egymásról is.

HANOAR ÜNNEPEK

Yadaim néven színjátszó szakkört indítottam szeptembertől a Hanoar Hatzioni keretein belül. Célul tűztük ki, hogy Hanukára elkészítsünk egy előadást: eltáncoljuk a zsidó ünnepeket. A teljeség igénye nélkül hét képben terveztem el a táncjátékot. A programban hét, alsó tagozatos gyerek vett részt. Ismerkedtünk a zsidó hagyományokkal, ünnepekkel, sokat játszottunk, meséltünk, beszélgettünk, és közben készült az előadás, amit december 8-án, a Wesselényi utcai iskolában be is mutattunk. Ez a színjátszó szakkör – rövid szünet után – márciustól folytatódik. Most az Egyiptom

hercege történetével készülünk egy tavaszi előadásra.

CELEBRITY GROUP NAGY MÓNIKÁVAL

Színjátszó szakkört tartunk péntekenként a Noha Stúdióban. Bár már négy éve működünk tábor-oljellel Horányban, a szakkört csak szeptemberben indítottuk el Budapesten. Karácsonyra a Hókirálynő című előadással készültünk tíz, általános iskolás korú gyerekekkel. Most a Szegény Dzsoni és Árnika próbafolyamata zajlik. Sokéves tapasztalat, színházi- és pedagógiai munka áll mögöttünk.

Eddig tartott Vera beszámolója. Biztos vagyok abban, hogy lesz lehetőségek megneézni olyan színdarabokat, amiket ő rendezett, és remélem, egy kis színjátszáshoz is kedvet kaptatok! Nagyon szépen köszönöm Verának az élménybeszámolót, és sok eny nyire sikeres munkát kívánok még neki!

Kosztopolu Eszter

Az előadásokkal kapcsolatos videókat az alábbi linkeken tudjátok megnézni.

- *Az ember tragédiája:*
tiny.cc/tbhexw
- *Hókirálynő:*
tiny.cc/6shexw

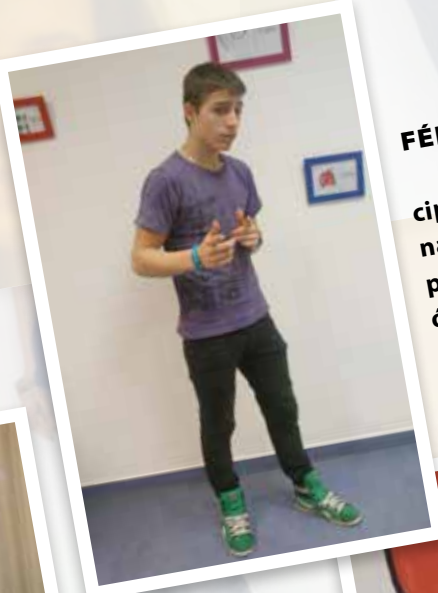

Szarvas Fashion

VIDÁK SÁRI

cipő: New Yorker
harisnya: Calzedonia
szoknya: H&M
póló: Terranova
kardigán: H&M
fülbevaló: Apacs

FÉNIÁSZ BENCE

cipő: Reebok
nadrág: H&M
póló: H&M
óra: PHYS

SASHA
cipő: Timberland
nadrág: nem emlékszik
(férfi... :))
pulcsi: Peek &
Cloppenburg
póló: Szarvas
karkötő: egy negeves
kislánytól kapta
Szarvason

STEINER NOÉMI

cipő: Deichman
nadrág: Tally Weijl
póló: Stradivarius
masni: anyukája régi
szoknyájáról
karkötő: DM
gyűrű: a nagynénjé-
től kapta
óra: Candino
fülbevaló: egy indiai boltból
kis fülbevaló: Izraelből
napszemüveg: Bedő Laurától kapta
nyaklánc: a láncot az egyik nagyma-
májától, a medált a másiktól kapta

HERENDI ESZTER
cipő: Zara
harisnya: Calzedonia
nadrág: Zara
pulcsi: Zara
karkötő: Rómából

Rovatunkban a Szarvas Times minden számában öt különböző divatos szarvasi arcot kérdezzük meg arról, hogy mit is viselnek. Most Sári és Bence (a két trendi chanich), Noémi és Eszter (a két mindig csinos madrichlány), és Sasha (a legdivatosabb táborvezető) mutatja meg nektek, mitől döglik a Szarvas. Érdekes példát venni róluk!

AGYTORNA

REJTVÉNYEK JÁTEKOSKEDVŐ OLVASÓINKNAK

SUDOKU (KÖZEPES)

3	9			1	7			
7		4						2
2				5		9	7	
	7	9			2	8	3	1
5						6		
		6	8		4			
8	2			3	7			
	1			9	8	5		
		7					8	6

2		8	6	4				
5	3	6	9					7
	4	9	2				1	
	7					3	6	
2			5		8			
6		7		3				
			2	8	5			
8								3
5	3	1	7		2		6	

	6			8			1	
	9			7			6	
2	1						8	
	7	6	9		5			
	5							9
			1			5	3	4
1			3					
8							9	
3			5					7

	8			5				
3							6	4
	7							
1	5	8		7				
	4	3	8	9		5	7	
		6					1	2
				3		8		
		4			6			
3		2						1

3	9	1	8		4			
	5							9
				5	9			8
		4				7		
		3					1	
9		5		3	2		6	4
8				6	3	5		2
			2	4			7	
4	3		7	1	5			

6				9		5	3	
		2		1				
		4				1		8
		9			1		7	
	6	5	4			3		2
	8			5		9	4	6
9	5							3
	3		9			6	5	1
		1	6					4

				6	2	4		
		8						9
						3		
8			9			7		5
			3	5				8
	5		6		2			
7		9	8			1		
		3						
			7	4		5	2	3

						7	4	5
2	8		5	4	6	3		
1		4						7
				8				
3			6	2				5
							2	3
8	4	1			5			
6					9			8

	4						3	5
7	5	1			9			8
	6				1		9	
8					3			2
1		5		6		4		
3	7	4			2			
	3	7				2		
5	8		3		7			
6			8		4			7

					1			
6	1		3	9				5
				4	2	3	1	
		6	7				4	
1		8		3		2		
	5		1	6			9	3
4								
3						5	2	4
5			8	7	4		3	1

2	3	7			5	6	1	
	4							
					4		8	
8		1	2		7	4		9
4					9			
				3		5		
							9	
3					1		4	8
	6			7				

2	4	7	1					
					7	4		
						6		9
7	3	1	6					
		8			9			6
	5			3	1			
	9			1				5
	1		7					2
		6		8				

1			6			8		
					2	3		
	7	5			4			
			9	4		5		
5		2		3			9	
9	4	6	1	2			3	8
				7	9	6	8	4
7			8				5	3
						9		1

			1	3		2		
		7		8	2			9
1		8				5	4	
					3	7	9	
4	7	2			9		3	5
9			5			6		
	5						1	2
3		1	9					
2	4						7	8

	1		8				3	
		2		1				7
			9					
		6			1			
			3	4			5	
		9				3	8	
5					6		9	
				8	2			6
8		4	7			2	1	

				3		1		
		4	1					8
	1	2				7		
1				8		9		2
			3					
	8		4		5		7	
	2		6					9
8					2		5	4
9				1				

MATEMATIKAI FELADVÁNY

		+		-		1
-			+		+	
		X		-		29
-			X		-	
		X		-		-1
-10			9			1

SZÓKERESŐ

r c k i k r e y t a m a r y r d k n k b c e
v z l b n i z b y l k k k ö s z ö n ö m a o
e a e z c c ö k u s e o r ó s i s y l s á z
t g z h k p i p c g c h l ö k t d t k d i s
l á t a l n t f y n a k r o h l e f i h z g
k p a y n r o v i t y t t a m k e l e s a e
l c i s ö é e y k n ö p t h p p u r á c g z
u u i s b s n c t l c á e a a s é k i z é e
t z y b z c e u ö t i i á c c a r t g r s m
s l e t r l c d y l u z s a p u t i u p e i
l e e a u u i a m z s p p c k u é i n r c
m t k t e k f c p l t t e á k e b l u o ö e
t i s k a z e z s u p m a r k u o m f k d i
f v z a n s c z e á c z s é e s l l m u h u
a i h b u s n s s a r z l u c p y k ö l l p
k s f b t u e a y s o é ú á v l d s f á i b
s c l e ö l k c n n ö á r g á i a o a r m á
k ó k k c s i n t a l a n ú n n c ü i é d
t ü a l u l z y o r h c n e d e r k n u á t
l t b r á k o m b á k o m a i s z k o l s ü
a o f l n l a c e s t l e r s s ü é a l r s
e c k s i n t t l c u m i o i e k g g ü e s

slusszkulcs
paszuly
galád
fikarcnyi
kurta
harácsol
incifinci
sanda
ipse
kókler
piszlicsáré
sparhelt
fruska
döréség
iszkirí
iszkol
csintalan
kencefice
suvíckol
ebugatta
töbolyda
stélázi
pacsuli
gezemice

Mi is az a Limmud? Milyen Angliában, és milyen Magyarországon? Ha kíváncsi vagy a feltett kérdésekre, és esetleg kipróbálnád magad önkéntesként, akkor két ismert szerzőnk cikkeit neked ajánljuk!

Aktuális információkat a következő webhelyeken találsz:
limmud.hu
www.limmud.org

FRICI

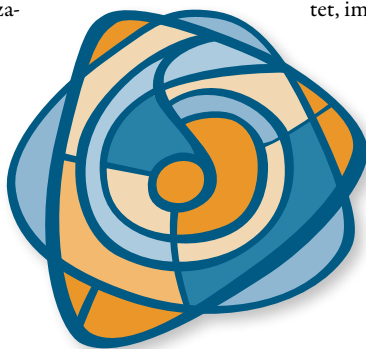
Hogy írjam le a leírhatatlant? Eddig szóban sem sikerült a barátaimnak elmesélni, hogy mi is az a Limmud, és miért költök örült menyiségű pénzt minden évben arra, hogy a karácsonyt egy angliai egyetemváros rideg-hideg szobáskájában tölthessem, ahol ráadásul a zuhanyzó és a WC a folyosón van, miközben a részvételi díjból a Karib-tengereken üdülhetnék all-inclusive ellátással.

Nos, megkísérlem még egyszer. Utoljára.

Az Egyesült Királyság nagyjából 280 000 fős zsidóságából olyan 2–3000 ugyanazt teszi karácsonykor, mint én. Nem Brightonba megy, nem Plymouthba, vagy esetleg a Costa Bravára, hanem újabban Coventrybe, a Warwick Egyetem épületei közé rejti el magát, – korábban Nottinghambe utazott, vagy még előbb: Oxfordba. Merthogy a Limmud a '80-as évek óta létező valami, amin akkor még csak 100-an voltak, mára pedig... lásd fenn.

Mondhatnám, hogy konferencia, de az nem mondom el. Mondhatnám, hogy Sziget Fesztivál zsidó módra, de ez sem fedné le. Elmesélem... Megérkeztem vasárnap reggel a Warwick Egyetem recepciójára, ahol a több száz önkéntes közül az egyik átadta nekem a pakkot. A pakk tartalmazott mindenféle reklámanyagot, de a legfontosabb, ami benne volt, egy nagyjából 200 oldalas kis könyvecske: a rendezvény programfüzete.

Ekkor, miután becsekkoltam az egyágys kis szobáskámba, megkezdődött a legnehezebb dolog. Össze kellett állítanom a programomat. Ez általában több órát vesz igénybe, merthogy reggel 7 óra és éjjel 2 között óránként 25–30 párhuz-

Limmud

mos program közül kell kiválasztanom azokat, amikre majd elmegyek. Mert megszállott Limmudos vagyok. Olyanok is vannak persze, akik naphosszat a kávézóban ücsörögnek vagy a nagy közös térben dumálnak, de én teljesítő vagyok, és a programmal a kezemben futok át egyik előadásról, beszélgetésről, workshopról a másikra, az erre szánt 20 perces szünetben. A helyszín 5-6 egyetemi épület, úgyhogy a szünetekben az ember rohanó tömegben kutyaagoly nagy távokat, szembetalálkozik ismerősökkel és ismeretlenekkel, akik valami másra sietnek.

Mert ez a jó az egészben. Hogy mindenki mást választ. Egyik ismerősöm mindig az

Izraellel kapcsolatos dolgokra ment, egy másik a meditációs és vallásközi progikát szerette. Én a szöveggyűjtés, irodalmas, kulturális dolgokat kedvelem. Mert van ám színházi előadás, filmvetítés, koncert, tavaly például Matisyahu tartott unplugged koncertet, immár szakállatlanul.

Imádom. A sokszínűséget, a tanulás izgalmát, a pezsgést, azt, hogy egyetlen fizetett alkalmazott és több száz önkéntes egész éves munkája, gondolkodása és elhivatottsága hozzá össze ezt a csodát.

És persze mindenki, aki akar, önkénteskedhet. És persze az egész környezet tudatos és pluralista.

Egy évre feltankolok itt mindig tudásból, élményből, sokszínű és értékes zsidóságból.

Magyarországon is van. Úgyhogy kipróbálhatjátok kisebbben, olcsóbban. De az érzés, az alapelvek: az mind ugyanaz.

LELE

Sokféle képzésen vettem már részt életemben: voltam ifjúsági szervezeti képzésen, madrichképzésen, egyetemi felkészítő képzésen, ki-képzésen és túlképzésen is.

2012 decemberében Angliában részt vettem az angol Limmud konferencián, amin nem egy átlagos limmudnyikként voltam, hanem a *Matara* nevű program keretében, aminek célja a zsidó informális oktatók (tovább) képzése. A programon különféle zsidó közösségek vezetői vettek részt, túlnyomó többségében Európa keleti részéből, de képviseltette magát Svédország, Svájc és Anglia is.

Sok jót hallottam a programról, és a leírása alapján úgy éreztem, hogy sokat tanulhatok és egy hasznos kis kaland lesz számomra. A

program szervezői pedig jól ismert szarvasos figurák voltak, szóval mi sem kell több, nagy lendülettel és motivációval ugrottam neki a dolognak. Regisztráltam is gyorsan (ez nem olyan

gyors és egyszerű, mint aminek hallatszik). Nem sokkal később kaptam egy e-mailt, amiben pontosan leírták, mikor, hol találkozunk a Limmud részvevői, hogy együtt menjenek a konferenciára. Nagyon örültem ennek, mert így nem kellett egyedül mennem a warwicki egyetemre, csak hát egy idegen reptérre érkezni reggel 8-ra nem olyan, mint becsöngetésre az iskolába beérni. A reptéren rögtön odajött hozzám egy fiatal angol-izraeli srác, aki rendkívül izgatott volt, és nagyon sok energiát fektetett abba, hogy megtanulja helyesen kiejteni a nevemet. Ennek én próbáltam kellőképp örülni, de hát egy egész éjszakai utazás után

(Folytatás a 24. oldalon)

SUDOKU MEGOLDÁSOK A 22. OLDALRÓL (KÖZEPES)

3	9	5	2	1	7	4	6	8
7	6	4	3	8	9	1	5	2
2	8	1	4	5	6	9	7	3
4	7	9	5	6	2	8	3	1
5	2	8	9	3	1	6	4	7
1	3	6	8	7	4	2	9	5
8	5	2	6	4	3	7	1	9
6	1	3	7	9	8	5	2	4
9	4	7	1	2	5	3	8	6

2	1	8	6	4	7	9	3	5
5	3	6	9	8	1	4	2	7
7	4	9	2	3	5	6	1	8
9	7	5	8	1	2	3	6	4
3	2	1	4	5	6	8	7	9
8	6	4	7	9	3	1	5	2
6	9	7	3	2	8	5	4	1
1	8	2	5	6	4	7	9	3
4	5	3	1	7	9	2	8	6

9	4	8	2	7	6	1	3	5
7	5	1	4	3	9	6	2	8
2	6	3	5	8	1	7	9	4
8	9	6	7	4	3	5	1	2
1	2	5	9	6	8	4	7	3
3	7	4	1	5	2	8	6	9
4	3	7	6	9	5	2	8	1
5	8	2	3	1	7	9	4	6
6	1	9	8	2	4	3	5	7

7	4	3	5	8	1	9	6	2
6	1	2	3	9	7	4	8	5
8	9	5	6	4	2	3	1	7
9	3	6	7	2	5	1	4	8
1	7	8	4	3	9	2	5	6
2	5	4	1	6	8	7	9	3
4	6	1	2	5	3	8	7	9
3	8	7	9	1	6	5	2	4
5	2	9	8	7	4	6	3	1

3	9	1	8	2	4	6	5	7
2	5	8	6	7	1	4	3	9
7	4	6	3	5	9	1	2	8
1	2	4	5	8	6	7	9	3
6	8	3	4	9	7	2	1	5
9	7	5	1	3	2	8	6	4
8	1	7	9	6	3	5	4	2
5	6	9	2	4	8	3	7	1
4	3	2	7	1	5	9	8	6

6	1	8	2	9	4	5	3	7
5	7	2	8	1	3	4	6	9
3	9	4	5	7	6	1	2	8
2	4	9	3	6	1	8	7	5
7	6	5	4	8	9	3	1	2
1	8	3	7	5	2	9	4	6
9	5	6	1	4	7	2	8	3
4	3	7	9	2	8	6	5	1
8	2	1	6	3	5	7	9	4

1	2	3	6	9	7	8	4	5
4	8	9	5	1	2	3	6	7
6	7	5	3	8	4	1	2	9
8	3	7	9	4	6	5	1	2
5	1	2	7	3	8	4	9	6
9	4	6	1	2	5	7	3	8
3	5	1	2	7	9	6	8	4
7	9	4	8	6	1	2	5	3
2	6	8	4	5	3	9	7	1

6	9	4	1	3	5	2	8	7
5	3	7	4	8	2	1	6	9
1	2	8	7	9	6	5	4	3
8	6	5	2	4	3	7	9	1
4	7	2	6	1	9	8	3	5
9	1	3	5	7	8	6	2	4
7	5	9	8	6	4	3	1	2
3	8	1	9	2	7	4	5	6
2	4	6	3	5	1	9	7	8

SUDOKU MEGOLDÁSOK A 22. OLDALRÓL (NEHÉZ)

7	6	4	5	8	3	9	1	2
5	9	8	2	7	1	4	6	3
2	1	3	6	4	9	7	8	5
4	7	6	9	3	5	8	2	1
3	5	1	4	2	8	6	7	9
9	8	2	1	6	7	5	3	4
1	4	7	3	9	6	2	5	8
8	2	5	7	1	4	3	9	6
6	3	9	8	5	2	1	4	7

6	8	2	4	5	9	7	3	1
3	1	5	7	2	8	9	6	4
4	7	9	1	6	3	2	8	5
1	5	8	6	7	2	4	9	3
2	4	3	8	9	1	5	7	6
7	9	6	3	4	5	1	2	8
9	6	1	5	3	7	8	4	2
8	2	4	9	1	6	3	5	7
5	3	7	2	8	4	6	1	9

2	3	7	9	8	5	6	1	4
5	4	8	3	1	6	9	7	2
6	1	9	7	2	4	3	8	5
8	5	1	2	6	7	4	3	9
4	2	3	1	5	9	8	6	7
7	9	6	4	3	8	5	2	1
1	8	2	5	4	3	7	9	6
3	7	5	6	9	1	2	4	8
9	6	4	8	7	2	1	5	3

2	4	7	1	9	6	8	5	3
9	6	3	8	5	7	4	1	2
1	8	5	2	4	3	6	7	9
7	3	1	6	2	8	5	9	4
4	2	8	5	7	9	1	3	6
6	5	9	4	3	1	2	8	7
8	9	2	3	1	4	7	6	5
3	1	4	7	6	5	9	2	8
5	7	6	9	8	2	3	4	1

3	9	7	5	6	2	4	8	1
2	1	8	4	7	3	6	5	9
4	6	5	1	9	8	3	7	2
8	3	4	9	2	1	7	6	5
6	7	2	3	5	4	9	1	8
9	5	1	6	8	7	2	3	4
7	2	9	8	3	5	1	4	6
5	4	3	2	1	6	8	9	7
1	8	6	7	4	9	5	2	3

4	1	5	3	9	2	6	7	8
9	6	3	8	1	7	4	5	2
2	8	7	5	4	6	3	1	9
1	2	4	9	5	3	8	6	7
5	9	6	7	8	4	2	3	1
3	7	8	6	2	1	9	4	5
7	5	9	4	6	8	1	2	3
8	4	1	2	3	5	7	9	6
6	3	2	1	7	9	5	8	4

6	1	5	8	7	4	9	3	2
9	3	2	6	1	5	8	4	7
7	4	8	9	2	3	1	6	5
3	8	6	5	9	1	7	2	4
2	7	1	3	4	8	6	5	9
4	5	9	2	6	7	3	8	1
5	2	7	1	3	6	4	9	8
1	9	3	4	8	2	5	7	6
8	6	4	7	5	9	2	1	3

5	9	8	2	3	7	1	4	6
7	3	4	1	6	9	5	2	8
6	1	2	5	4	8	7	9	3
1	4	5	7	8	6	9	3	2
2	7	6	3	9	1	4	8	5
3	8	9	4	2	5	6	7	1
4	2	7	6	5	3	8	1	9
8	6	1	9	7	2	3	5	4
9	5	3	8	1	4	2	6	7

(Folytatás a 23. oldalról)

reggel 7 óra 45 perckor nehezen megy a szocializálódás. Egyébként csak később vált világossá, hogy ez a srác a Limmud konferencia egyik sztárja és filozófusa, aki az Oxfordi egyetem PhD hallgatója, mindamellett valószínűleg az egyik legviccesebb és legjobb előadója az egész Limmudnak.

Amikor megérkeztem a helyszínre – ami University of Warwick néven ismert –, nagyon izgatott voltam, és még nem is sejtettem, milyen hét áll előttem. Az első állomásom egy információs központ volt, ahol látszott, hogy rendesen felkészültek a több mint kétezer fős tömeg fogadására. Elláttak egy kis táskával, benne egy kétszáz oldalas programfüzettel, tollal, jegyzetfüzetekkel, szobakulccsal és egy kártyával, amin a nevem szerepelt. Ez utóbbi két célt szolgált: egyrészt mindenki látta, hogy mi a nevem és honnan jövök, másrészt az épüle-

tek között csak ezzel a kártyával lehetett mozogni. A szobám egy aranyos kis kollégiumi szoba volt, pont olyan, mint az angol egyetemisták filmekben.

Leültem az ágyamra és izgatottan olvasgatni kezdtem a programfüzetet, és nehéz döntések sorozatával találtam szemben magam: ha az ember Limmud konferencián vesz részt, időről időre szembe kell szállnia a dilemmával, hogy melyik programot áldozza fel egy másik érdekében. A programok sokfélék voltak, rengeteg témában voltak meghirdetve, szinte mindenben, amit el lehet képzelni. Én például voltam kóser sushikészítésen, amit egy konzervatív japán zsidó nő tartott; valamint részt vettem egy Iránról szóló programon, ami egy híres angol külpolitikai elemzővel volt; és voltam egy olyan beszélgetésen is, ami egy reform rabbinó, egy imám és egy pap között zajlott a különböző

vallások messiás-felfogásáról.

A napjaimnak két része volt, délelőtt a Matara keretében kötelezően részt vettem az informális oktató képzéseken, ahol rengeteg érdekes dolgot tanultam, megismertem a különböző európai zsidó közösségek történetét, jelenlegi helyzetét, problémáit stb. Kora délután pedig általában egyórás beszélgetésünk volt egy-egy menő zsidó informális oktatóval (például a Fricivel). A szabadidőmben szabadon választhatam a különféle programok közül, amik rendszerint hajnali 1-ig tartottak.

Természetesen nem csak komoly előadások és beszélgetések voltak. Rengeteg más jellegű program is volt: open stage, koncertek, fellépet például Matisyahu, és mivel karácsonykor volt a szeminárium, voltak úgynevezett karácsonyi programok is. Ezekre sajnos nem tudtam elmentni, de a nevük alapján vala-

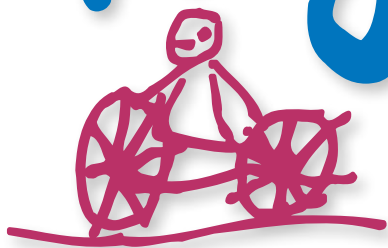
mi terápiás foglalkozás lehetett (pl. *I'm a lonely Jew on Christmas*, vagy *Decorate your first Christmas tree*).

Az egész esemény szervezetségét, nemzetköziségét tekintve meglepően profeszszionális volt, soha életemben ilyen profi programon részt még nem vettem. Az étkezések hagytak maguk után ki-vevtnivalót (krumpli babbal, következő nap pedig bab krumplival), de ezt megfelelő mennyiségű (nap 6–7) zöldalmával helyre lehetett állítani.

A konferenciára többen úgy hívatkoztak, mint az „év egyik legmeghatározóbb zsidó eseménye”. Legmeghatározóbb? Nem tudom, biztos vannak még meghatározó(bb) zsidó események (talán az Oscar-gála?), de az biztos, hogy a Limmud konferencia egy óriási élmény volt, rengeteget tanultam, és mindenkinek ki kell próbálnia. Csak ajánlani tudom.

Négy évszak, két kerék

Túlélőgyakorlatok nagyvárosi kerékpározáshoz II.

Vége a kissé hosszúra nyúlt és szeszélyes télnek, a zöldülő és szeszélyes, valamint igen rövid tavasznak, és máris benne vagyunk a hosszú és szeszélyes nyárban. Ideje hát annak is kitolnia a bringát a garázsból, aki nem évszakfüggetlen kerékpáros. A tájékozott és modern ember rövest belátja, hogy a zöldülő városban nincs is hatékonyabb közlekedési eszköz a velocipédnél és utódainál – talán csak a teleportálás, de az egyelőre még nem annyira menő. A modern és sportos honleány vagy honfiú persze előrelátó és egészen akarja elérni az ő úti célját, így hát előre gondolkodik és felkészül az ő kétkerekű utazására. Mi ehhez igyekszünk praktikus, és a mindennapi közlekedés tapasztalatain nyugvó tanácsokat adni. Fennen hirdetjük, hogy nem kell acéllábú bringafutaraknak lennünk ahhoz, hogy hatékony és elegáns résztvevői legyünk a városi közlekedésnek.

Az előző részben foglalkoztunk a városi bringázás alapkérdéseivel: hogyan készítsük fel magunkat és a bicajunkat a közlekedésre, mi a *láthatatlanság elve*, és hogy mik a legfontosabb szabályok és a leginkább tipikus tévhit a városi bringázással kapcsolatban.

Mint azt ígértem, a mostani részben a *hol* kérdését járjuk körül: a kerékpárutakkal, -sávokkal és közeli rokonaikkal foglalkozunk, hiszen a közutak forgalmi sávjai mellett mindezek szerves részét képezik a kerékpáros városi közlekedésnek. Az okos biciklista pedig nem csak arról ismerzik meg, hogy eleve biciklista ő, hanem arról is, hogy jól felkészült és tudja, hol és merre járhat gurulhat szabályosan, és hogy hol milyen veszélyek leselkedhetnek rá. Amiket aztán ő jól elhárít.

Tisztázzuk a *kerékpáros infrastruktúra* fogalmait. Ezek felismerését nagyban megkönnyíti a KRESZ által definiált táblák és útburkolati jelek csoportja, ezeket illusztr-

ráció gyanánt a szöveg mellett be is mutatjuk.

KERÉKPÁRÚT

Ez a gépjárműforgalomtól és (elvileg) a gyalogosoktól *fizikailag elválasztott* és táblával jelölt út. A kerékpárutat jellemzően valamilyen szilárd felület, pl. aszfalt vagy viacolor térburkolat fedi (ez utóbbi kb. annyira ráz, hogy vesekövek ellen is ajánlott, kérdezze meg orvosát vagy gyógyszerészét – használja minden nap, aki kitalálta).

Mint az előző részben már előkerült, a 2010-es KRESZ-változás óta, ha az úttal párhuzamosan kerékpárút is fut, akkor az úton tekerni tilos, a bringás számára a kerékpárút használata kötelező. Kivéve, ha az úttesten kerékpáros nyom (piktogram) van felfestve, ugyanis ebben az esetben az úttesten is szabad kerékpározni. Ez a kombináció azonban meglehetősen rit-

ka még (illetve ezt lejjebb még tárgyaljuk).

A kerékpárút előnye, hogy itt biztosan nem fognak autótól hátulról elcsapni. Emellett sok bringás itt nagyobb biztonságban érzi magát, mintha az autók között tekerné.

Ez a biztonságérzet azonban lehet csalóka, és komoly balesetekhez is vezethet! A kerékpárutak

egyik nagy hátránya éppen az, hogy az úttól fizikailag elválasztott forgalmát általában nem figyelik a sofőrök, emiatt a kereszteződésekben jóval nagyobb a balesetveszély. Hogy

miért? Azért, mert a gyalogosforgalomnál jóval gyorsabban haladó bringásokra a legtöbb

Kerékpárút

kanyarodó autós nincs felkészülve – sok bicajos viszont el-sőbbiségének tudatában (sok-szor zöld lámpa is jelzi a szabad haladást) teljes nyugalommal teker be egy ilyen kereszteződésbe. Sajnos az elmúlt évtized súlyosabb kerékpáros baleseteinek döntő többsége Budapesten ilyen okokból történt, nem véletlenül hívják ezt a szituációt jobb horognak (illusztrációnak itt egy videó: tiny.cc/qs1wuuu). (Azért jó tudni, hogy a statisztikák szerint, és a meg-tévesztő metrós plakátok sugallta állítással ellentétben a bringás balesetek száma – a súlyosak arányát is beleértve – arányaiban egyáltalán nem nagyobb, mint más közle-kedési eszközöknél, sőt, a leg-utóbbi mérések alapján a brin-gások meredeken emelkedő száma mellet is csökken.) A ke-rékpárutakra jellemző mind-ezen hátrányokat és veszélye-ket Nyugat-Európában már régen felismerték, ezért jó ide-je ilyen utakat önmagukban már nem is építenek. Ha las-san is, de a döntéshozók ná-lunk is kezdik ezt belátni és al-kalmazni, leginkább az aktív kerékpáros szervezetek kitartó lobbitevékenységének és felvi-lágosító munkájának köszön-hetően (vivátt!).

A kerékpárutak másik hát-ránya éppen a közlekedés haté-konyását érinti, hiszen ezek-ről nem lehet egyszerűen balra kanyarodni. Ráadásul rend-szerint csak az út egyik olda-lán futnak, ezért sokszor ke-resztesznünk kell a (gyakran forgalmas) utat, ha szabálya-san akarunk közlekedni. Sőt, olyan is van, hogy a kerékpár-út hol az út egyik, hol a má-sik oldalán halad, ami – lássuk be – távolabb esik már a civi-lizált világ elvárásaitól. És ak-kor arról is ejtsünk szót, hogy a gyalogosok sokszor járdá-ként használják a kerékpáro-zásra kijelölt utat, hiszen a ha-zai gyakorlatban nem egyszer csak egy felfestett sárga csík a fizikai elválasztás a gyalo-gos- és a kerékpáros forgalom-

ra kijelölt útfelületek között. (De ne bántsuk a gyalogost, hi-szen a legtöbbször ő a legkevés-bé képzett közlekedő, a két láb használatához nem kell még jogosítvány. Az is régi tapasztalat már, hogy ha közös útfel-ületre terelünk a gyalogos for-galom mellett más forgalmat is, akkor jelentősen nő a kon-fliktusok száma, és ezzel együtt sokszor jelentősen csökken a közlekedés hatékonysága is.)

Nem árt tudni, hogy kerék-párúton a megengedett legna-gyobb sebesség **30 km/h**. A legtöbb városi kerékpárosnak ez tökéletesen elég, de egy or-szágútival, főleg, ha siet az ember, és nincs mondjuk kilométeróra a cangáján, könnyen túllépheti ezt a határt.

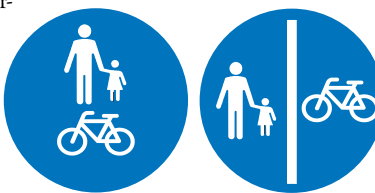
Összefoglalva tehát: a kerékpárút önmagában nem ördögtől való dolog, de az ál-talános előnyei és kockázatai mellett a hazai megvalósítás sokszor rosszabb közlekedést eredményez, mint az optimá-lis esetben elvárható lenne. A 2010-ben bevezetett kötelező használata pedig lehetőséget sem ad a szabálykövető brin-gásnak arra, hogy mindezeket figyelembe véve mérlegelje, hol is hatékonyabb és/vagy bizton-ságosabb haladnia.

GYALOG- ÉS KERÉKPÁRÚT

Avagy bringa-gyalogút. Ez szintén a gépjárműforgalom-tól elválasztott és táblával jelölt út, de a gyalogosoknak és a ke-rékpárosoknak szánt részt *csak útburkolati jel* (sárga csík), más színű és/vagy anyagú burkolat választja el. Vagy még az sem. Ez az elválasztás persze nem feltétlenül definiálja magá-tól érterődően a gyalog- és ke-rékpárutak, van rá példa, hogy ilyen esetben is kerékpárút jel-zést kap az adott útszakasz. Jó hír, hogy a KRESZ szerint a használata nem kötelező: ha ezen az úton a gyalogosok for-galma a kerékpáros továbbha-ladását akadályozná (vagy az

úttesten van felfestett kerékpá-ros nyom), a bringával az úttes-ten is közlekedhetünk. (Figye-lem, nem összekeverendő: ha kerékpárút jelzés van kint, ak-kor annak használata minden esetben kötelező!)

A bringa-gyalogút előnye ugyanaz, mint a kerékpárút-nak, a hátrányai is hasonlóak, tehát a jobb horogra itt is min-den esetben figyelni kell. Nem meglepő, hogy a kerékpáro-sok közlekedését itt is jelentő-sen nehezítik a gyalogosok (ez persze fordítva is igaz), még ak-kor is, ha szabályosan, a saját

Gyalog- és kerékpárút

térfelükön közlekednek, mi-vel nem életszerű az az elvárás, hogy egy gyalog folyamatosan a járdára felfestett színes jelzé-seket kövessék. Az idősök, gye-rekek és a kutyák mozgása sok-szor kiszámíthatatlan, hirtelen előbukkanásukra mindig szá-mítanod kell (személyes ked-vencünk a vékony, szinte lát-hatatlan kutyapóróz, amikor a gazdi a járdarészen, a kutya pedig a bringarész túloldalán kolbászol).

Mindezek miatt is van, hogy a bringa-gyalogúton a meg-en-gedett legnagyobb sebesség **20 km/h**. Ezt azonban már egy városi, öltönyös-kiskosztűmös kerékpáros is viszonylag könny-nyedén átlépi, szóval óatosan!

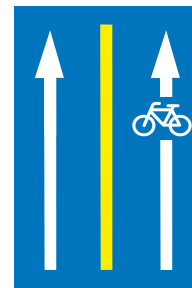
KERÉKPÁRSÁV

Ez az úttesten kialakított (rendszerint folyamatos fel-festett vonallal jelölt), kerék-páros közlekedésre szánt *for-galmi sáv*. (Ezt így tanult meg, kikérdezem! :P) Ez a sáv egy-irányú közlekedésre szolgál, szembe menni rajta szabálya-talan és meglehetősen khm... udvariatlan dolog is. Ha ke-rékpársáv van az úton, akkor

a kerékpárosnak kötelező ezt használnia. És ezzel nincs is különösebb baj, mert talán ez a leghatékonyabb és egyben legbiztonságosabb módja a vá-rosi kerékpáros közlekedésnek. Biztonságos, mert a bringás folyamatosan a gépjárműve-zetők látóterében van, éppen ezért figyelnek is rá – tehát a kereszteződésekben a kerékpá-ros nem bukkan elő váratlanul, hanem eleve az úttesten, szem előtt van –, emellett mégsem az autók között kell tekernie. Ez pedig sokaknak nagyobb biztonságérzetet, kevesebb fe-szültséget jelent. Mindezek

mellett a kerékpársáv hasz-nálata hatékony is, mert itt lehet a leggyorsabban ha-ladni: lakott területen be-lül **40 km/h** a sebesség-határ, amivel egy bringás a kerékpársávon közlekedhet. Ráadásul itt tekerve nem kell folyamatosan a gyalogosok-ra figyelned, vagy éppen dugó-ban rostokoló bádogdobozo-kat kerülgetned.

Idehaza azért volt már arra példa, hogy ezt is sikerült irtó bután megoldani, mint példá-ul az Andrássy úton, ahol ere-detileg a forgalmi-, illetve a kerékpár-sáv között parkoló-sávot ala-kítottak ki, ezzel egy csapás-ra roppant baleset-veszélyes-sé téve az otta-ni bringá-zást: így a bringás ugyanis ki-került a vezetőik látóteréből, ráadásul az anyósülésről ki-szállók teljesen gyanútlanul rányithatták a kocsiját is. A Magyar Kerékpárosklub és a Critical Mass több éves lobbimunkájába került, hogy az Andrássy ezt a rendszert megváltoztassák. (De sike-rült! Látjátok, van értelme küzdeni a közös dolgaink job-bá tételéért.)

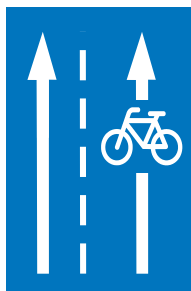

Kerékpársáv

NYITOTT KERÉKPÁRSÁV

Ez egy új fogalom a hazai közlekedésben, ugyanis a 2010-es KRESZ-változással jelent meg. Van egy közkeletű tévhit, miszerint a szaggatott vonal jelöli a nyitott kerékpársávot,

Nyitott kerékpársáv

ez azonban nem mindig van így, illetve csak az egyik része a jelzésnek. A sárga vonallal kijelölt (hagyományos) kerékpársáv jelzése is lehet ugyanis szaggatott vonal, pl. ahol a járművek várakozóhelyét az úttest széle és a kerékpársáv külső széle között jelölték ki (szóval a bringasávotól jobbra, mint például a Vámház körút Szabadság hídja vivő részén, a taxidrosztoknál), vagy ahol két forgalmi sáv között fut a bringasáv (például az Alkotmány utcában), a nyitott kerékpársávot viszont *minden esetben* az útburkolatra felfestett szaggatott *fehér* csík és kerékpáros piktogram jelzi.

Erre a sávra lényegében ugyanazok vonatkoznak, mint a kerékpársávra, de van két fontos kivétel: 1) a nyitott kerékpársávot bringával el lehet hagyni, például balra kanyarodás előtt, 2) a nyitott kerékpársávra más járművek is ráhajthatnak, például jobbra kanyarodás előtt.

KERÉKPÁROS BUSZSÁV

Ez is az úttesten van, tehát a forgalomban halad a bicajos, ami jó. Tábla és útburkolati jel (kerékpáros piktogram) egyaránt jelzi. Bringával szintén kötelező ennek a használata, nem lehet tetszőleges forgalmi sávban csapadni. Nagy

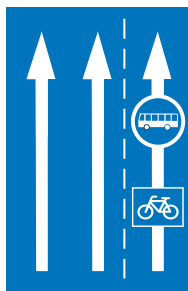
előnye, hogy nem a buszsáv-tól balra, a forgalom sűrűjében kell bringásként tekerned, amikor ugye mindét oldaladon járművek döngethetnek. Ez ugyanis a legtöbb bicajosnak túlságosan nagy stressz, és ilyenkor választják sokan inkább a járdázást, ami már önmagában para. A bringabuszsáv hátránya viszont, legalábbis a forgalom egészének szempontjából, hogy hozzá rendszert szélésebb sávot kell kijelölni, amiben a bringás és a busz is biztonságosan elfér egymás mellett.

Nem árt tudni azt is, hogy ilyen jelzés hiányában a kerékpáros nem használhatja a buszsávot. Bár jelen sorok szerzőjét utasította már rendőr az Erzsébet hídon, hogy bringával a középső forgalmi sáv helyett a buszsávban haladjon. (Tudd, hogy a rendőr megfelelő mérlegelés után utasíthatja a közlekedőket a KRESZ szabályaival ellentétesen is, a közlekedők kötelesek az ő utasításait követni).

Egyelőre még kevés bringás buszsáv van Budapesten, de biztató, hogy egyre több helyen alakítanak ki ilyet. Jó példa erre a Fő utcán a Bem József tér és Clark Ádám tér közötti szakasz, vagy a Király utcában az Eötvös utca és a Teréz körút közötti rész. Akit ez bővebben érdekel, ide nézzon: tiny.cc/enxouw!

AJÁNLOTT KERÉKPÁRSÁV VAGY KERÉKPÁROS NYOM

Ez az útburkolatra festett jel a bringásoknak az úttesten történő haladásra ajánlott útfelületét jelzi, és szintén új jövevény a KRESZ-ben. Ezt az útfelületet azonban bármilyen más jármű is használhatja, így nem csak a cangásoké, nem is jelent külön sávot, de a KRESZ ilyen jelzés esetén figyelmezteti a többi járművezetőt a kerékpárosok jelenlété-

Kerékpárosok által is használható autóbussz forgalmi sáv

re. Amennyiben ilyen nyom van felfestve az úttestre, akkor a párhuzamos kerékpárút, illetve gyalogkerékpárút használata nem kötelező (hurrá!). Ilyen kerékpáros nyomot láthatsz például a Károly körúton az Astoriától a Dohány utca felé haladva, vagy a Margit híd mind két oldalán.

Kerékpáros nyom útburkolati jele

Röviden ezek a lényeges tudnivalók arról, hol és milyen esetben közlekedhetsz szabályosan bringával. Mint ahogyan azt az előző részben is írtam, az ilyen szabályokat alaposan meg kell tanulni (ami talán nem túl nagy kihívás), mert ha menet közben azon kell agyalnod, hogy mi is a pálya, merről jöhet jármű, most akkor hová nem hajthatsz be, kinek kell elsőbbséget adnod és ehhez hasonlók, akkor az már régen rossz, hiszen nem a forgalomba ragyelsz.

Kerékpárosok közlekedésére kijelölt úttest útburkolati jele

A következők részben elővesszük majd, hogyan kell és hogyan is érdemes viselkedni a forgalomban kerékpárral, mik a bringás felszerelés legfontosabb elemei, és hogyan kerülhetjük el a bicajozás néha előforduló kényelmetlenségeit.

Most pedig ahogyan azt Fecő, a Babilon Nyulai Kerékpáros Egyház^{TM} feje szokta mondani: **tekerjétek mindörökké!**

Szarvason mindhárom turnusban ezt mi is megtesszük, de addig is, ha kérdésed van: szarvastimes@gmail.com.

Furfangos Leves mester
a bringás csávó

BűnBakik 3

Hogyan lehet mérni az előítéletet?

A múltkori Szarvas Times-ban olvashattatok arról, mennyire ítélik el a magyarok a számukra idegeneket. Ezt egy jó kis trükkel mérték a szociológusok: megkérdezték, mennyiben zavarná őket, ha *piréz*ek lalnának az országban, a városban, a szomszédban, az iskolába is járnának, vagy akár beházasodnának a családba... És ahogy olvashattátok, nem mindenki repesne az örömtől, ha a nem létező pirézek a közelében lennének. Ezzel meg is volnánk,

xenofóbiát (idegengyűlöletet) már tudunk mérni. De hogyan lehet mérni a diszkriminációt?

Kezdjük ott, hogy megpróbáljuk megmagyarázni, pontosan miről is van szó! A diszkrimináció egy olyan megkülönböztető bánásmód, amely hatással van egy csoport vagy egy személy esélyegyenlőségére. Ez lehet pozitív megkülönböztetés, vagy negatív.

Hogy kik vannak megkülönböztetve

ma Magyarországon? Szerintem nem is kérdés, hogy negatív diszkrimináció áldozatai nap mint nap a magyar romák. És hogyan mérték ezt a szociológusok? Az egyik egyetemi óra keretében az ELTE diákjai felhívtak különböző álláshirdetőket, és mindig különbözőképpen mutatkoztak be az állást ajánlónak – hol „cigány névvel”, hol nem. Az eredmény sajnos nem volt meglepő – mikor cigánynak vélték a telefonálót, több esetben közölték, hogy az állás betelt, míg mikor nem „tipikusan ci-

gány névvel” mutatkoztak be, ugyanazok a személyek, az esetek többségében behívták őket személyes interjúra.

Ez egy kreatív megoldása annak, hogy mérhessük, kiket ér hátrányos megkülönböztetés a mindennapokban. Fontos, hogy tisztában legyünk azzal, hogy a zsidókat is érte negatív megkülönböztető bánásmód a múltban, és ezt napjainkban mások szenvedik el. Ha ennek tudatában vagyunk, az az első lépés afelé, hogy tudjuk: a diszkrimináció ellen harcolni kell, akármelyik csoportról, kisebbségről legyen szó!

Szigorúan tudományos és társadalmilag hasznos

HOROSZKÓP by HódiÁdi

KOS: Hihetetlen szerencsében lesz részed, ha odafigyelsz másokra, és nyitott szemmel, füllel és elmével jársz a Kupola környékén.

BIKA: Érdekes és új emberekkel találkozol, ha futva közelíted meg a Beit David falait, pláne, ha mindeközben állathangokat utáznál.

IKREK: Hihetetlenül gazdag leszel, ha minden peulán te jelentkezel elsőként az összes önkéntes szerepre, és buzdítod a csoportodat a sportversenyeken.

RÁK: Sokan észrevesznek és felfigyelnek a tehetsé-

gedre, ha nem félsz, és megmutatod az egész tábornak, mire is vagy képes egy mikrofonnal a kezében, vagy a kamerák kereszttüzében.

OROSZLÁN: Ha jelentkeztél a táborra már az első regisztrációs napon (március 24. volt az), nagy meglepetés fog érni a madrichjaid személyét illetően.

SZŰZ: Olyan élményekben lesz részed, amik örökre megváltoztatják az életedet, ezek az események főként a Receptió környékén érnek utol.

MÉRLEG: Nagy dilemmák elé állít ez a nyár, vi-

szont az biztos, hogy a legvirágzóbb ihletet a döntéshez a barátaid társaságában leled meg a Ping-pongbán.

SKORPIÓ: Biztos, hogy izzik majd körülötted a levegő az elkövetkező időszakban, vigyázz, könnyen megégetheted magad – a forró sábatí maceszgomóc levestel az Ebédlőben.

NYILAS: Olyan helyzetbe kerülsz, amikor válsztanod kell az ellenkező nem barátságos társasága és a sportbajnokság között. Hidd el, mindenki jobban értékeli a kitaratokat, mint a puhányokat.

BAK: Rád férne most már egy kis lazítás, csobbanj a medencébe. De vigyázz, ne legyen túl nagy a csobbanás, mert a medencébe nem ugrálunk!

VÍZÖNTŐ: Csokibarna leszel, bármit csinálsz is, hiszen Szarvas az ország egyik legtündöklőbb pontja – főleg, ha sokat pihensz és beszélgetsz a Sasha háza előtti hintaágyban.

HALAK: Lubickolsz a boldogságban, mindenki nagyon kedves és segítőkész lesz veled az elkövetkező időszakban. Azt ajánlják a csillagok, add ezt vissza a nyáron mindenkinek.

étteremajánló

KOREAI KÜLÖNLEGESSÉG

Az egyik kedvenc eldugott kis kajáldámat egy éve a barátom mutatta meg, aki igazi Korea rajongó – annyira, hogy még írni is megtanult koreaiul. Itt kóstoltam meg egy igazi ázsiai különlegességet, a forró agyagedényben tálalt marhagyorszós, zöldséges rizst, amelynek a tetején egy nyers tojássárgája és vörös színű fűszerkeverék van. A hús is nyers, de mivel kapsz hozzá egy fakalacot, rögtön el tudod kezdeni kevergetni, és mire az edény kicsit kihűl, az étel is megfő és megpirul. A fűszerezése nagyon egyedi. Össze is futott a nyál a számban, ahogy írok róla. Szerintem nem sokára ismét meglátogatom a Zichy utca kis kockás abroszos kifőzdéjét a 9-es szám alatt.

Baliga Judit

LEVES. (Levespont)

Félúton a Kálvin tér és a Fővám tér között, egy köpésre a Corvinus és az ELTE campusától, egy apró helyiségbe zsúfolva találhatjátok meg a LEVES.-ot. Minden nap öt különböző leves közül választhattok – két csirke, két krém, egy hideg gyümölcs –, melyeket feltettek széles skálájával ízesíthettek. Aki úgy érzi, egy levest nem tud jól lakni, az második fogásként elfogyaszthat egyet a helyben frissen sült melegszendvicsek közül. Ahogy arról a bolt előtt kigyózó sor is árulkodik, nagyon finomak az ételek, a kiszolgálás gyors, az eladónak pedig mindig van hozzád egy-két jó szavuk. Tipikusan az a hely, ahova beugrasz, amikor kevés az idő, felkapod az ebédet, és menet közben megeszed. Talán az egyetlen hibája a helynek, hogy

nincs hova leülni. Ha mégis helyben akartok enni, az utcán három asztal vár rátok, melyek mellett álldogálva elszűrészölgethettek a forró levest.

A LEVES. hatalmas siker lett, így a fiatal tulajdonosok megnyitották második, hasonló koncepcióra épülő éttermüket, a PASTA.-ot, alig egy sarokra az elsőtől. De az már más tézisa...

Baliga Andris

MOMOTARO

Egy kedves kis történet jut eszembe, amikor erre a helyre gondoltam. Az egyik szarvasi turnus után, amikor egy egész korcsoportnyi nevest ismertem meg, a párommal úgy döntöttünk a buszról leszállva, hogy ismét ellátogatunk a közös kedvenc éttermünkbe. Mikor beléptünk az ajtón, két kislány futott felém és ölelt át! Nagyon vicces volt, hogy egy kétmillió városban épp egymás melletti asztalhoz ültünk le ezzel a szarvasos családdal! Az ételek finomak és izgalmasak. Az én kedvencem a zöldséges gombóc bambuszon párolva, de az öcsém minden alkalommal levest eszik – ami itt ramen néven fut –, mert hatalmas adagot adnak rengeteg csirkehússal!

Baliga Judit

AZTÉK CHOXOLAT!

Láttatok a Csokoládé című filmet Johnny Deppel és Juliette Binoche-sal? Romantikus film, ami egy elvarázsolt kisvárosban játszódik. A főhősnőnek egy csokoládéboltja van, ez inspirálta az *Azték Choxolat!* megteremtőit a boltocskára és csokizó kitalálására. Rengetegszer töltöttem ott egy-egy délutánomat barátnőmmel, barátokkal

vagy egy könyvvel, és mindig finom italokat kaptam. A kiszolgálás kifogástalan, a hely hangulatos és apró. Nem is olyan rég láttam, amint egy fiú megkérte a mellettem lévő asztalnál a barátnője kezét... Hát igen, a romantika valóban körüllegli a csokizót!

Baliga Judit

à table!

*Francia gasztronagykövetség
Pesten és Budán*

Ha az ember kíváncsi, hogy milyen is az igazi francia pékség, kötelező ellátogatnia Anthony Lecaude boulangerie-jébe, az *à table!*-ba. Legyen az egy baguette, egy croissant vagy egy pain au chocolat, itt mindenki megtalálhatja a maga szájízének megfelelő, hamisíthatatlanul francia süteményt vagy pékárut. Szívvel ajánlom nektek, hogy próbáljátok ki: a bő választék, a sok külföldi vendég és az eszméletlenül finom sütik valóban páratlan élményt nyújtanak. Macaron-kedvelők figyelmébe is ajánlom, mert itt – sok másik hellyel ellentétben – tényleg nagyon finom a macaron. :)

Budai barátainkat a Mammút I mellett, a Retelek utcában, míg pesti barátainkat az Arany János utcában várja az *à table*.

Kökény Tamás

VAPIANO

A *Vapiano* egy étteremlánc, amely az olasz gasztronómián belül kínál autentikus ízeket, a legkülönbözőbb térszakt, pizzák és saláták közül választhatunk.

Tökéletesen ötvözi a gyorséttermek nyújtotta gyorsaságot és az emberi árat, valamint egy kifinomult olasz étterem nyújtotta minőséget és ízeket.

Az ételeket pár perc alatt kézhez kapjuk, mindezt a séfek az orrunk előtt készítik el, tetszőlegesen bele is szólhatunk akár az étel elkészítésébe, és ha tésztát eszünk, közel tíz féle tészta közül választhatunk, amelyre tetszőleges feltétünk kerül.

Én nagyon szeretek itt enni, mert manapság ritkán jut időm étterembe járni, itt viszont gyorsan és jó hangulatban megkapom ugyanazt a minőséget, és még az árak is igazán emberiek (egy kiadós tészta üdítővel nagyjából egy McDonald's menü árértékű kapható, és még az alapanyagok is frissek és minőségiek).

A helynek nagyon jó a hangulata, egy kellemes olasz bisztró atmoszféráját idézi, a séfek kedvesek, közvetlenek.

Legyen szó egy gyors ebéd-szünetről, baráti összejövetelről, randevúról, vagy akár egy családi ebédéről, ha gyorsan és jó áron szeretnénk valami finomat, akkor a *Vapiano* nagyszerű választás!

Herendi Eszter

TEJIVÓ

A szegedi *Tejivóban* jártam először, és rögtön megszerettem. A berendezés igen eklektikus, a stílusok keverednek a falakon. Van egy szuper kerthelyiség része, nyáron nagyokat lehet napozni a hideg kakaókkal. A hely leginkább reggeliző, mindezt megtalálhatunk, ami van tej. Nem olyan régen Budapesten is megnyílt az első Tejivó. Ez is egy reggeliző hely, van joghurt, kakaó, szendvicsek és péksütek. A berendezése nagyon profi, kicsit komolyabb és nagyon designos! Szerintem a legjobb reggelizős-uzsonnázós hely, csak ajánlani tudom!

Császár Liza

A világ legnagyobb játékgalmazója
nem egy játékcég, hanem a McDonald's.

tudtad?

NEGEVES SUDOKU MEGOLDÁSOK A 6. OLDALRÓL

3	4	1	2
2	1	4	3
1	3	2	4
4	2	3	1

3	2	4	1
1	4	2	3
4	3	1	2
2	1	3	4

Az újságban több helyen elszórva találsz még további játékos feladatokat, keresd a fenti *negev* feliratot!

Milyen állatra gondoltam? Rakd a betűket helyes sorrendbe!

A K T U Y		„Az ember legjobb barátja.”
E É H N T		„Boci, bocitarka...”
K M Ó U S		„Misi... kalandja!”
D E E M V		„Mackótestvér”
I L O P P		„Nyolc lábú állat.”
A B I K R		„Szőre agyapjú.”
A A K K S		„A tyúk párja.”
B C E I S		„A tyúk és a kakas gyermeke.”
B E É R V		„Szürke, mint egy...”
Á B G O R		„Kitinpáncéljavan.”
A B E R Z		„Úgy néz ki, mint egy csikos ló.”
A J M M O		„Egy k. fajta aglibon.”
A A K L O		„Származása csak eukaliptuszlevelet eszik.”
A A D N P		„Az állatvédelem jelképe.”
A J Ú R V		„Azt mondja: kár.”
H L L O Ó		„Mátyás király címermadara.”
N O P T Y		„Egy halfajta neve.”
G Í K Ó Y		„Lábatlan gyilk.”

+ = 7
 + = 8
 = ?

SZÍNEZD KI
A KÉPET!

KERESD MEG A LENTI SZAVAKAT A REJTVÉNYBEN!

A keretben lévő dolgok azok, amiket beledobhatsz a szelektív kukákba, viszont a pirossal jelölt dolgokat nem szabad, mert azokat nem tudják újrahasznosítani. Ez utóbbiak közül az elemeket szintén külön gyűjtőbe kell dobni, mert a lemerült elem vagy akkumulátor veszélyes hulladék!

A B E W Ú Z G A A M V Z V C N Ó B V G T
 K L U T O J Y E E K T M S P K N O E E E
 P I U B R N S N V P N O E S R O R S Y J
 E O O M S Ö Y Á A Ü M E C L B T Í Z I E
 C D R I I L K P G A R A L A E R T É O S
 S H R C K N Í Y G P Z Ö M E U A É L G D
 B A P V E R I O N G A A K Q P K K Y W O
 H O Z E Z L L U A A G P H Ü K S D E N B
 P I W S Ü Ó Á Y M A L W Í V T Á O S G O
 B L E V P W N N Z I Q L F R L J B H E Z
 D P E A I A A I L A T N I E H O O U V F
 I G P G J C N T Í D Ü A U V H T Z L Ü O
 N Í X V Y N Ö K N O F E L E T É Z L K N
 R S Z Í N E S Ü V E G L T D O F R A A O
 K C A L A P T E P H U F E Z O F M D L T
 C O A I M Á R E K R S T N H X B O É B R
 S Z A L V É T A O J G R R N O Y O K A A
 M N N K O D G N J P I Z Z Á S P M Z L K
 F P I Q L M Z T C V F O P Z F K S C X S
 X G E W X C N H G J D T O W S W P T G C

alumínium italdoboz
 karton
 tojás karton
 boríték
 fehér üveg
 színes üveg
 magazin
 újságpapír
 telefonkönyv
 PET palack
 tejes doboz
 üdítő doboz
 csomagolópapír

elem
 kerámia
 pizzás doboz
 villanykörte
 tükrös üveg
 pelenka
 műanyag zacskó
 ablaküveg
 harisnya
 papírzsepi
 szalvéta
 porcelán
 veszélyes hulladék

Ha már nincs ránk
szükséged, tegyél minket
a szelektív gyűjtőbe!